

MEMÒRIA GESTIÓ ANUAL 2016

PARC NATURAL DE LA SERRA D'IRTA I RESERVA NATURAL MARINA D'IRTA

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la serra
d'irta

1.-	INTRODUCCIÓ	4
1.1.-	Mapa general dels Espais Naturals Protegits de la Comunitat Valenciana	
1.2.-	Descripció general del Parc Natural	
1.3.-	Municipis del Parc Natural	
1.4.-	Normativa	
1.5.-	Figures de protecció	
1.6.-	Organigrama dels serveis centrals de la Conselleria	
1.7.-	Personal del Parc Natural	
1.8.-	Composició de la Junta Rectora	
2.-	OBJECTIUS	11
3.-	PLA DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS	12
3.1.-	Dades d'incendis en 2016	
3.2.-	Pla bàsic d'actuacions	
3.2.1.-	Manteniment d'infraestructures	
3.3.-	Pla de vigilància d'Incendis forestals	
3.3.1.-	Mitjans de vigilància mòbil	
3.3.2.-	Mitjans de vigilància fixos	
4.-	PLANIFICACIÓ I GESTIÓ PER A LA CONSERVACIÓ	17
4.1.-	Conservació de Flora	
4.1.1.-	Microreserves de flora	
4.1.2.-	Flora amenaçada	
4.1.3.-	Eradicació d'espècies al·lòctones invasores	
4.2.-	Conservació de Fauna	
4.2.1.-	Captació, adequació i millora de punts d'aigua	
4.2.2.-	Seguiment de la tortuga mediterrània	
4.3.-	Conservació d'Hàbitats	
4.3.1.-	Tractaments fitosanitaris	
4.3.2.-	Reserva marina	
4.4.-	Treball de conservació i manteniment del Parc Natural	
4.4.1.-	Tractament de la vegetació	
4.4.2.-	Manteniment de les instal·lacions d'ús públic	
4.4.3.-	Adequació d'itineraris	
4.4.4.-	Adequació de punts d'aigua	
4.4.5.-	Adequació d'infraestructures	
4.4.6.-	Arreglament de camins i sendes	
4.4.7.-	Col·locació i reparació de tanques	
4.4.8.-	Arreglament de murs de pedra seca	
4.4.9.-	Altres	
4.5.-	Anàlisi de resultats i conclusions generals	
5.-	PLANIFICACIÓ I GESTIÓ PER A LA INTEGRACIÓ SOCIOECONÒMICA	27
5.1.-	Programa de Comunicació i Divulgació	
5.1.1.-	Projecte "Descobreix el Parc Natural de la Serra d'Irta"	
5.1.1.1.-	Itineraris temàtics guiats	
5.1.1.2.-	Jornades de sensibilització	
5.1.1.3.-	Tallers	
5.1.2.-	Llocs informatius itinerants	
5.1.2.1.-	Campanyes de sensibilització	
5.1.2.2.-	Fires	

5.1.3.-	Pàgina web	
5.1.4.-	Aparicions en Mitjans de comunicació	
5.2.-	Programa d'Educació Ambiental	
5.2.1.-	Projecte d'Educació Ambiental per a escolars de primària	
5.2.2.-	Projecte itineraris educatius "Mira al teu voltant"	
5.3.-	Programa de Desenvolupament Socioeconòmic del Parc Natural	
5.3.1.-	Marca Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana	
5.4.-	Planificació i gestió de l'ús públic	
5.4.1.-	Programa d'atenció al visitant i rutes	
5.4.1.1.-	Servei d'atenció al visitant i relació de visites	
5.4.1.2.-	Punts d'Informació Col·laboradors (PIC) dels parcs Naturals de la Comunitat Valenciana	
5.5.-	Anàlisi dels resultats i conclusions generals del programa	
6.-	DIRECCIÓ I GESTIÓ ADMINISTRATIVA	41
6.1.-	Reunions	
6.2.-	Gestió administrativa	
6.2.1.-	Consultes	
6.2.2.-	Notificacions visites	
6.2.3.-	Informes	
7.-	FORMACIÓ	44
7.1.-	Alumnes en pràctiques	
8.-	RESUM ECONÒMIC	45
8.1.-	Inversions anualitat 2016	
9.-	PROGRAMA DE GESTIÓ I PROPOSTES PER A L'ANY 2017	45
9.1.-	Programa de gestió en el PN de la Serra d'Irta	
9.1.1.-	Renovació i manteniment de la senyalització	
9.1.2.-	Projecte per al foment del turisme sostenible	
9.1.3.-	Projecte per a la gestió de residus	
9.1.4.-	Elaboració del Pla d'aprofitament ramader	
9.1.5.-	Projecte catalogació i restauració de construccions d'interès històric, arquitectònic i cultural	
9.1.6.-	Projecte de restauració de marges de pedra seca	
9.1.7.-	Programa de millora i conservació d'hàbitats	
9.1.8.-	Conservació i manteniment del PN i les seues infraestructures	
9.2.-	Propostes de gestió per a l'any 2017	
10.-	ANNEXOS	50
10.1.-	Informe actuacions Brigades Xarxa Natura 2000	
10.2.-	Informe actuacions Unitat Control de Plagues	

1.- INTRODUCCIÓ

1.1.- Mapa general dels Espais Naturals Protegits de la Comunitat Valenciana

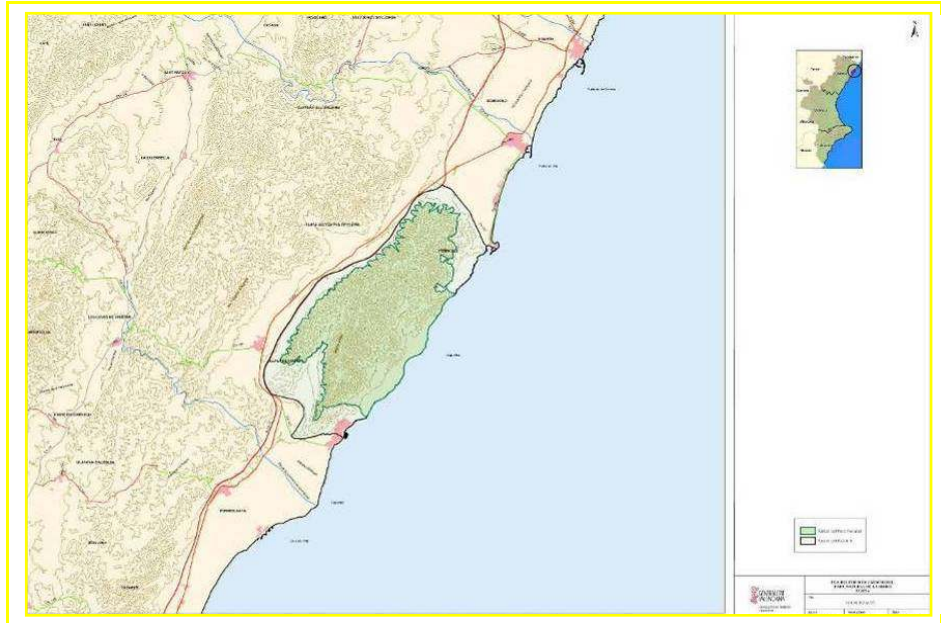

1.2.- Descripció general del parc

El Parc Natural de la Serra d'Irta està situat al nord-est de Castelló, en la comarca del Baix Maestrat, en els termes municipals de Peníscola, Santa Magdalena de Pulpis i Alcalà de Xivert. La superfície protegida ocupa un total de 12000 ha, consta d'una serra que discorre paral·lela a la línia de costa al llarg de 15 Km.

La Serra d'Irta representa l'última serra verge del litoral valencià, amb una costa alta de penya-segats, platges d'arena i cudols, i petites cales on perviuen importants ecosistemes.

L'element més espectacular el constitueixen les magnífiques poblacions de margalló que formen la primera barrera enfront del mar. En els ambients menys exposats al mar es presenta una vegetació típica de matoll mediterrani, en la qual destaquen el coscoll, el llentiscle, el cepell i les estepes. A l'empara dels arbusts es desenvolupen algunes de les plantes endèmiques de la Serra d'Irta, com el gerani d'Irta. Les superfícies arborades de pinedes de pi blanc conformen zones d'important extensió. Així mateix, la concurrència de dos barrancs i la surgència d'aigua dolça en una zona coneguda com Mas del Senyor, possibiliten la presència d'oms i xops negres.

Localització del Parc Natural. Cartografia PRUG

1.3.- Municipis del Parc Natural

Municipis	Peníscola	Sta. Magdalena de Polpís	Alcalà de Xivert
Total ha	7923	6660	16707
Ha dins del parc	4127,42	917,05	2698,53
% del total del municipi	53	14	17
% del total del parc	53,30	11,85	34,85
Habitants	8.094	848	8.175

Taula 1.- Dades dels municipis que formen part del Parc Natural de la Serra d'Irta.

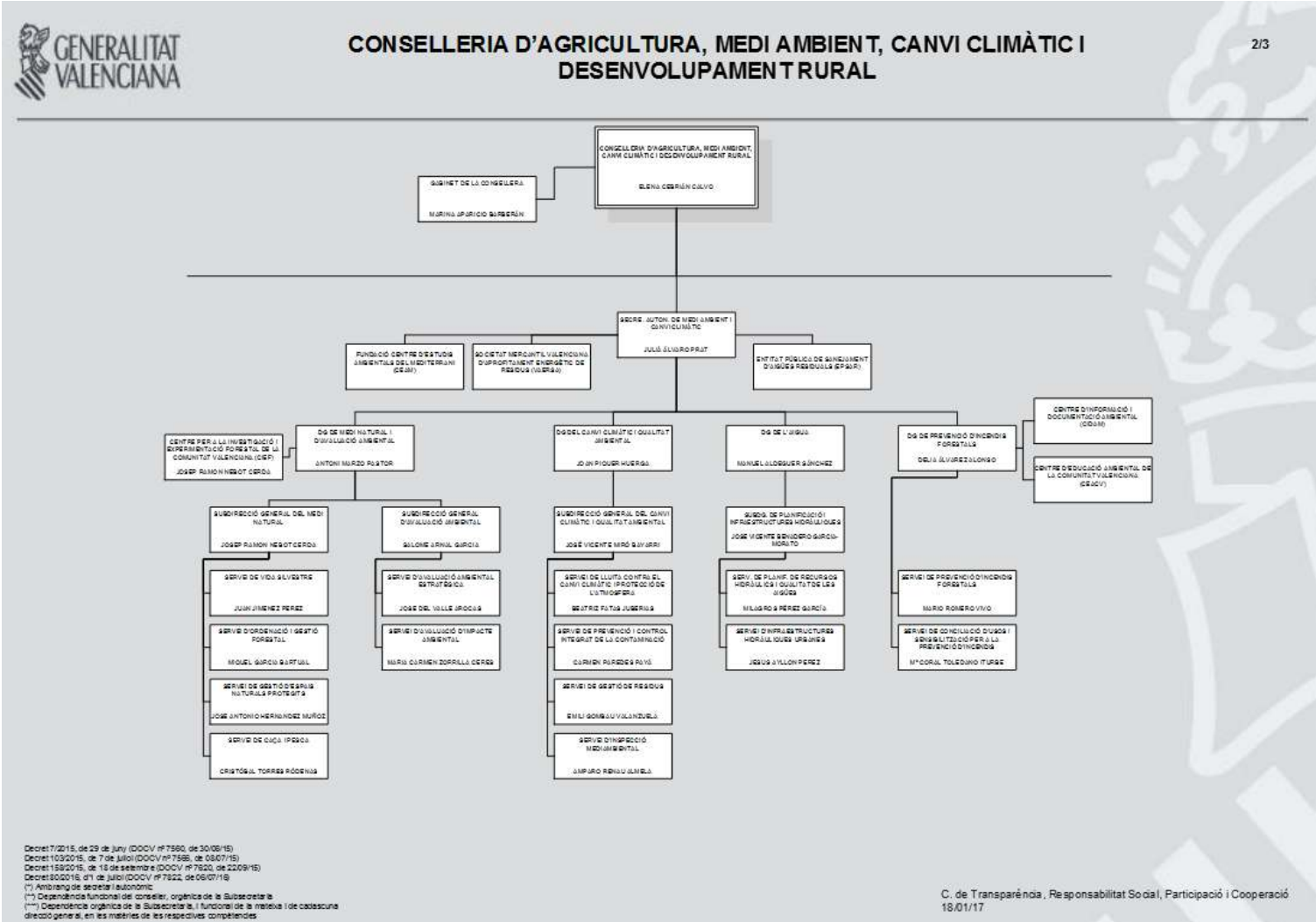
1.4.- Normativa

NORMATIVA	DATA
LLEI 11/1994 , de 27 de desembre, de la Generalitat Valenciana, d'Espais Naturals Protegits de la Comunitat Valenciana (DOGV 2423, de 9.01.95).	27/12/1994
DECRET 78/2001 , de 2 de abril, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals de la Serra d'Irta. (PORN)	02/04/2001
DECRET 108/2002 , de 16 de juliol, del Govern Valencià, de Declaració del Parc Natural de la Serra d'Irta i de la Reserva Natural Marina d'Irta.	16/07/2002
DECRET 4/2007 , de 12 de gener, del Consell, pel qual s'aprova el Pla rector d'Ús i Gestió del Parc Natural de la Serra d'Irta. (PRUG)	12/01/2007
RESOLUCIÓ de 31 de maig de 2006 , del conseller de Territori i Habitatge, per la qual s'aprova el Pla de Prevenció d'incendis forestals del Parc Natural de la Serra d'Irta	31/05/2006
DECRET 163/2006 , de 20 d'octubre, del Consell, pel qual s'ordena la Reserva Marina d'interès pesquer de la Serra d'Irta.	20/10/2006
CORRECCIÓ d'errades del Decret 163/2006 , de 20 d'octubre, del Consell, pel qual s'ordena la Reserva Marina d'interès pesquer de la Serra d'Irta.	20/10/2006

1.5.- Figures de protecció

FIGURES DE PROTECCIÓ	DATA	SUPERFÍCIE	NORMATIVA
Llocs d'Interès Comunitari (LIC)	10/07/2001	Superfície: 9.797,62 ha (7.742,36 terrestres i 2.055,26 marines)	Mitjançant la Directiva 92/43/CEE "Hàbitats" , els estats membres es comprometen a preservar els hàbitats d'interès comunitari que, estant reconeguts com a Llocs d'Interès Comunitari (LIC) formen part de la Xarxa Natura 2000. La Serra d'Irta està considerada LIC des de juliol de 2001
Parc Natural de la Serra d'Irta	16/07/2002	Superfície: 9.797,62 ha (7.742,36 terrestres i 2.055,26 marines)	Decret 108/2002 , de 16 de juliol, del Govern Valencià, de Declaració del Parc Natural de la Serra d'Irta i de la Reserva Natural Marina d'Irta.
Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA)	05/06/2009	Superfície: 9.797,62 ha (7.742,36 terrestres i 2.055,26 marines)	Les zones d'Especial protecció per a les aus (ZEPA) són espais que formen part de la Xarxa Natura 2000, designats pels estats membres segons la Directiva 92/43/CEE denominada "Hàbitats" i la Directiva d'Aus Silvestres 79/409/CEE . La Serra d'Irta es va declarar zona ZEPA marítima terrestre al juny de 2009.
Microreserves vegetals	06/11/2000	Cala Argilaga 1267 ha	ORDRE 6 de novembre de 2000, de la Conselleria de medi ambient, per la qual es declaren 22 microreserves vegetals a la província de Castelló.
	06/11/2000	Torre Badum 0,344 ha	ORDRE 6 de novembre de 2000, de la Conselleria de medi ambient, per la qual es declaren 22 microreserves vegetals a la província de Castelló
	11/03/2008	Cala Argilaga	ORDRE d'11 de març de 2008, de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, per la qual es declaren 14 noves microreserves vegetals i s'amplia la microreserva vegetal de Cala Argilaga, a la província de Castelló.
	11/03/2008	Duna del Pebret	ORDRE d'11 de març de 2008, de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, per la qual es declaren 14 noves microreserves vegetals i s'amplia la microreserva vegetal de Cala Argilaga, a la província de Castelló.

1.6.- Organigrama serveis centrals de la Conselleria

Adreça web: http://www.gva.es/contenidos/publicados/AGRI_VALEN.pdf

1.7.- Personal del parc

Durant l'any 2016, es va produir un canvi en les unitats de gestió dels parcs naturals de la Comunitat Valenciana. En la primera meitat de l'any el Parc Natural de la Serra d'Irta estava associat al Parc Natural dels Columbrets, i en la segona meitat de l'any es van constituir les noves unitats de gestió, quedant associats el Parc Natural de la Serra d'Irta i el Parc Natural del Prat de Cabanes-Torreblanca.

Per a aquestes noves unitats de gestió es van crear els llocs de treball de director/a conservador/a, com a funcionaris de la Generalitat Valenciana dependents de la Direcció General de Medi Natural i Avaluació Ambiental de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural.

Per al desenvolupament de les labors de gestió i conservació, el Parc Natural ha comptat amb els següents equips de treball:

Responsable de gestió

Fins al 15 de juny de 2016 es comptava amb un tècnic responsable assignat per la Direcció General de Medi Natural i Avaluació Ambiental de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural. A partir del 15 de juny de 2016, la directora conservadora va prendre possessió de la plaça, amb funcions de gestió, assessorament a entitats i particulars amb interessos al Parc Natural, amb competències per a l'informe de les sol·licituds que afecten l'àmbit territorial de l'espai protegit.

Brigada de Conservació i Manteniment:

Integrada per 1 capatàs i 3 peons que s'encarreguen dels treballs de conservació i manteniment de l'espai natural i les seues infraestructures.

Guia mediambiental:

Compost per 1 persona, que s'encarrega de les tasques de comunicació i educació ambiental, promoció, conservació i ús públic de l'espai natural i d'una altra persona de reforç els caps de setmana.

1.8.- Composició de la Junta rectora

La Junta rectora del Parc Natural de la Serra d'Irta i de la Reserva Natural Marina d'Irta es compon dels membres següents:

- El president de la Junta rectora, nomenat pel Consell de la Generalitat a proposta del conseller competent en matèria de medi ambient.
- El secretari, que serà el director-conservador del Parc Natural i de la Reserva Natural Marina
- Un/a representant del Ministeri competent en matèria de medi ambient.
- Un/a representant de la Conselleria competent en matèria de medi ambient.
- Un/a representant de la Conselleria competent en matèria d'agricultura i pesca
- Un/a representant de la Conselleria competent en matèria d'infraestructures i transport.
- Un/a representant de la Conselleria competent en matèria de cultura i educació.
- Un/a representant de la Conselleria competent en matèria de turisme.
- Un/a representant de la Confederació Hidrogràfica del Xúquer.
- Un/a representant de la Diputació Provincial de Castelló.
- Un/a representant de cada una de les tres corporacions locals
- Dos representants de les associacions professionals d'agricultors amb implantació al Parc Natural.
- Un/a representant de la Federació de Confraries de Pescadors de Castelló
- Un/a representant de les associacions representatives de la propietat privada del Parc Natural.
- Un/a representant de les associacions representatives dels ramaders o propietaris forestals que exercisquen la seua activitat en l'àmbit del Parc Natural
- Un/a representant, amb caràcter rotatori bianual, de les societats de caçadors dels municipis del Parc Natural.
- Un/a representant, amb caràcter rotatori bianual, de les universitats de la Comunitat Valenciana.
- Un/a representant, amb caràcter rotatori bianual, de les associacions relacionades amb l'estudi i la conservació dels valors naturals i culturals de la Serra d'Irta i el seu contigu àmbit marí.

2.- OBJECTIUS

- Protegir i conservar el patrimoni natural, històric i cultural per a promocionar l'important valor del parc i mantenir-lo en bon estat per a les futures generacions.
- Restaurar hàbitats prioritaris o aquells que alberguen espècies d'especial interès, concretament, les tres microreserves de flora del Parc Natural de la Serra d'Irta.
- Establir mecanismes adequats per a la prevenció i l'extinció d'incendis forestals i el control integrat de plagues i malalties.
- Promoure la participació pública quant a la gestió del Parc Natural.
- Conscienciar la població local sobre els valors naturals i històrics del Parc Natural de la Serra d'Irta i en general de la importància que tenen els espais naturals protegits.
- Promoure un turisme sostenible en l'espai natural donant a conèixer les rutes a peu i amb bicicleta pel parc així com les recomanacions de visita.
- Promoure i recolzar la investigació científica sobre els aspectes relacionats amb el Parc Natural, a fi de facilitar la gestió de l'espai, aprofundir en el coneixement dels seus valors i les seues problemàtiques, i aportar possibles solucions.
- Desenvolupar projectes o actuacions de conservació d'espècies d'interès (tortuga mediterrània, corb marí emplomallat, el gerani d'Irta, ensopeguera, etc.) principalment d'aquelles que van motivar la protecció de la Serra d'Irta com a Parc Natural i Lloc d'Interès Comunitari.
- Realitzar campanyes de comunicació i divulgació de qüestions mediambientals importants per a millorar la conservació del Parc Natural.
- Participar en els projectes que la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural duu a terme al Parc Natural.
- Recolzar noves iniciatives locals, continuar participant en les fires i celebracions dels municipis integrants del Parc Natural.
- Desenvolupar el programa d'educació ambiental per a escolars com a instrument de conscienciació i divulgació dels valors naturals i històrics del Parc Natural.
- Contribuir a la formació d'una consciència ambiental del visitant que fomenti actituds en aquests, favorables a la conservació de la biodiversitat i dels recursos naturals i culturals del parc.

3.- PLA DE PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS

La xarxa d'espais naturals ha sigut sempre un objectiu prioritari de totes les actuacions de prevenció d'incendis forestals desenvolupades per la Generalitat, prioritat que s'ha manifestat tant en les figures de planificació com en les d'actuació.

No obstant això els espais naturals per les seues pròpies característiques, requereixen de figures pròpies d'ordenació sectorial, tant en matèria ambiental general, com en aquest cas en Prevenció Incendis Forestals.

El Pla de Prevenció d'Incendis forestals del Parc Natural de Serra d'Irta va ser aprovat per resolució de 31 de maig de 2006, del conseller de Territori i Habitatge. La directriu bàsica seguida en la seua redacció, ha sigut l'adaptació de les directrius generals de prevenció d'incendis forestals a les característiques específiques de la Serra d'Irta, sent una premissa fonamental fer compatible la necessària protecció i defensa enfront dels incendis amb la conservació i preservació dels valors ambientals del parc.

La superfície d'actuació que comprèn el Pla de Prevenció d'Incendis Forestals de la Serra d'Irta, correspon a la superfície protegida del Parc Natural, així com a la zona d'amortiment d'impactes.

3.1.- Dades d'incendis en 2016

DATA	MUNICIPI	SUP (Ha)	CAUSA	PARATGE
14/09/16	Alcalà de Xivert	0,0002	raig	Ametler
23/09/16	Peníscola	0,0073	raig	Font Nova
23/09/16	Alcalà de Xivert	0,005	raig	Torre Ebri

Taula 2.- Dades dels incendis forestals en l'àmbit del P N de la Serra d'Irta en 2016.

3.2.- Pla Bàsic d'Actuacions

3.2.1.- Manteniment d'Infraestructures

En aquest apartat ens referim a aquelles infraestructures necessàries per a la prevenció d'incendis i suport a l'extinció d'incendis forestals en l'àmbit del Parc Natural de la Serra d'Irta, com són: les àrees de tallafocs, la xarxa viària, la xarxa hídrica, els observatoris i les àrees d'ús públic. Durant 2016 s'han realitzat les actuacions següents:

Manteniment de tallafocs

S'ha realitzat el manteniment dels tallafocs existents en les muntanyes de la Generalitat ubicats en la zona de la muntanya Ametler, identificats com CS 1.012 i CS 3.304

Xarxa viària

S'ha arreglat la pista que puja al depòsit ubicat en el Castell de Polpís i s'ha procedit a l'obertura d'una franja auxiliar a un costat i a l'altre de la pista. El pressupost per a aquests treballs ha ascendit a 32.000 €.

També s'ha arreglat la pista que va des de la nacional a l'observatori de l'Ametler, mitjançant el formigonat d'alguns punts que estaven deteriorats.

Punts d'aigua

S'ha realitzat el manteniment dels punts d'aigua que a continuació s'indiquen, treballs que han consistit en el desbrossament i si és el cas l'aclarida perimetral, el manteniment de tanca, la neteja d'areneres i cunetes, la revisió de la valvuleria, la reparació d'arquetes, el manteniment o instal·lació, si és el cas, d'infraestructures salvaocells, així com el pintat de la coronació del depòsit, com a senyalització per als mitjans aeris.

- Termenera en Santa Magdalena de Polpís
- Mas d'Ascle en Alcalà de Xivert,
- Ametler en Alcalà de Xivert,
- Castell de Polpís en Santa Magdalena de Polpís
- La Rabosa en Alcalà de Xivert
- La Selleta en Alcalà de Xivert
- Castell de Xivert en Alcalà de Xivert

El total del pressupost per als punts d'aigua va ser de 8.564 €

Observatoris

S'han realitzat treballs de manteniment de l'observatori de l'Ametler, que han consistit en la col·locació de finestres noves, placa de cocció, pica, eliminació de xemeneia, ampliació WC, pintura interior, exterior i de les reixes. Amb un pressupost de 15.746 €, els treballs van acabar el 25 de maig de 2016.

Àrees d'ús públic

La Brigada de Manteniment i Conservació del Parc Natural ha realitzat, al llarg de tot l'any, diversos treballs de tractament de la vegetació a fi de disminuir el risc d'incendi per causes derivades de l'ús i gaudi del Parc Natural. Han sigut les següents:

Adequació d'àrees recreatives, zones de pàrquing i accessos al Parc Natural

- Desbrossament i esporgada en totes les àrees recreatives existents al Parc Natural.
- Desbrossament de l'entorn de les àrees d'aparcament habilitades en les cales i platges.
- Desbrossament accessos al Parc Natural per la costa.

Adequació de sendes i itineraris

- Desbrossament i manteniment de les sendes que conformen l'oferta d'itineraris senyalitzats al parc:

Adequació de pistes forestals

- Desbrossament selectiu del matoll i poda dels arbres que es troben situats en una franja de 2 metres al costat de les pistes, per al manteniment de les franges de discontinuïtat entre les masses vegetals.
- Treballs de fitació i eliminació d'exemplars que dificulten circulació i visibilitat en les pistes.
- Retirada d'exemplars morts o caiguts per efecte del vent que obstaculitzen pistes o camins per al trànsit o que impedeixen el gaudi en àrees recreatives.

Eliminació restes vegetals sense foc

- Eliminació de les restes vegetals generats en tots els treballs de desbrossament mitjançant la trituració amb moto desbrossadora.
- Eliminació de les restes vegetals generats en els treballs d'aclarida, desbrossament i poda en les pistes realitzades mitjançant la trituració amb biotrituradora.

3.3.- Pla de Vigilància d'incendis forestals

La Comunitat Valenciana disposa d'un Pla de Vigilància d'Incendis que regula i coordina els mitjans destinats a la vigilància i detecció dels incendis forestals a la Comunitat Valenciana. Aquest Pla està vigent els 365 dies de l'any i és revisat anualment, i depèn de la Secció de Prevenció d'Incendis Forestals de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural.

Els mitjans que intervenen en la vigilància i detecció dels incendis forestals en la zona d'estudi, que comprèn tant el Parc Natural de la Serra d'Irta com l'àrea d'influència, són nombrosos i la gestió d'aquests es realitza en distints àmbits, tant territorials com competencials.

3.3.1.- Mitjans de vigilància mòbil

Unitats de prevenció d'incendis forestals

Hi ha diversa tipologia d'unitats en funció del mitjà empleat per a la vigilància i la composició de vigilants per unitat (vehicle tot terreny, motoritzat, polivalent, etc.).

Les unitats mòbils de prevenció d'incendis forestals amb intervenció en l'àmbit d'estudi són les següents:

- **Unitat de prevenció ordinària**, formada per un operari i dotada d'un vehicle tot terreny, així com tot el material necessari en comunicacions i vigilància. Les seues principals funcions són la informació d'usos del foc a usuaris, la vigilància directa del territori, la dissuasió d'actuacions perillosament i puntualment l'extinció de conats.

Les unitats de prevenció ordinària UP.C106 i UP.C206 operen en l'àmbit del Parc Natural de la Serra d'Irta durant la temporada que s'estén des de l'1 de març de 2017 al 25 d'octubre de 2017.

- **Unitat de prevenció especialitzada**, formada per tres persones presencials i dotades d'un vehicle tot terreny *pick-up* en què s'inclou un depòsit amb aigua i una motobomba C120, i un altre vehicle tot terreny C121. És aquest últim el que pot realitzar ocasionalment alguna ruta pel parc.
- **Unitat de prevenció polivalent**, formada per un operari i tres o quatre voluntaris forestals. Dotades d'un vehicle tot terreny, així com tot el material necessari en comunicacions i vigilància. Les seues principals funcions són la informació d'usos del foc a usuaris, la vigilància directa del territori i la dissuasió d'actuacions perilloses. Es distribueixen en dos equips, un en vehicle tot terreny i un altre realitzant una ruta a peu.

La unitat UPP.C602 opera des del 16 de març de 2017 fins al 29 de desembre de 2017, en l'àmbit del Parc Natural de la Serra d'Irta.

Voluntariat mediambiental

El voluntariat mediambiental engloba als nombrosos grups de voluntaris que al llarg de la campanya col·laboren amb el Pla de Vigilància, subvencionats per l'administració. Aquests grups o associacions sol·liciten la subvenció a la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural anualment, presentant una memòria amb mitjans, activitats i zones sobre la qual exerceixen l'activitat de vigilància i detecció. Pel fet que la sol·licitud es realitza per a cada campanya, són mitjans que poden patir una variació al llarg del temps en funció de cada campanya i en funció de la quantia de la subvenció.

Brigades Rurals d'Emergència

El Servei de les Brigades Rurals d'Emergència és competència de la Direcció General d'Interior de la Conselleria de Justícia i Administracions públiques de la Generalitat Valenciana.

Les Brigades Rurals d'Emergències realitzen labors de vigilància i prevenció quan es declara nivell de preemergència 2 i 3. En l'àmbit del Parc Natural de la Serra d'Irta els mitjans disponibles són les Brigades Rurals d'Emergències d'Alcalà de Xivert.

Guàrdia Civil

En cas de preemergència nivell 3 es pot comptar amb la participació de la Guàrdia Civil.

Agents Mediambientals

Els agents mediambientals treballen en tres torns al llarg del dia: matí (8 a 15 h), vesprada (15 a 23 h) i nit (22 a 8 h). Durant l'horari de treball cada agent mediambiental actua preferentment en la comarca a què està assignat, però quan per necessitats del torn no hi ha prou agents, poden treballar agents d'una altra comarca però de la mateixa zona operativa.

3.3.2.- Mitjans de Vigilància Fixos

Observatoris Forestals

Els observatoris forestals depenen de la Conselleria de Governació i Justícia, estan situats en zones de màxima visibilitat i les seues principals labors són la detecció d'incendis i com a enllaç de la xarxa de comunicacions. Són punts vitals entorn dels quals es desenvolupen les labors de prevenció en cada zona.

Els observatoris forestals que tenen visibilitat del Parc Natural de la Serra d'Irta són:

- Durant tot l'any: Ametler.
- Del 16 de maig al 30 d'octubre: Subarra.

4.- PLANIFICACIÓ I GESTIÓ PER A LA CONSERVACIÓ

4.1.- Conservació de flora

A fi de preservar la diversitat genètica del patrimoni natural i garantir la conservació de les espècies de flora silvestre i formacions vegetals, en especial les autòctones, es realitzen diverses actuacions, que són dutes a terme fonamentalment per les Brigades de Biodiversitat.

Els OBJECTIUS que es persegueixen són els següents:

- Protegir i conservar les espècies de flora rara endèmica o amenaçada que es detecten al Parc Natural.
- Mantenir en bon estat les tres microreserves declarades al Parc Natural.
- Eradicar les espècies exòtiques invasores que es detecten al Parc Natural.

4.1.1.- Microreserves de flora

La figura de protecció d'espècies silvestres, denominada microreserva vegetal, va ser creada mitjançant Decret 218/1994, de 17 d'octubre, del Govern Valencià. Les Microreserves de Flora formen la Xarxa de Microreserves de la Comunitat Valenciana, i es tracta de zones de dimensió reduïda i elevat interès botànic, destinada al seguiment i conservació a llarg termini, de les espècies vegetals o tipus de vegetació endèmica, rara o amenaçada de la Comunitat Valenciana.

La província de Castelló alberga 75 microreserves declarades i al Parc Natural de la Serra d'Irta s'han declarat tres microreserves: Cala Argilaga, Torre Badum i Duna del Pebret.

Els treballs de manteniment d'aquestes microreserves han consistit en l'eliminació de fems, que en 2016 ha sigut d'1 m³, la col·locació i el manteniment de les tanques blanques que les protegeixen i la seua senyalització. En enguany s'ha instal·lat un nou cartell en la Duna del

Pebret, que informa sobre les espècies que hi habiten, de la seua fragilitat i de la necessitat de respecte i atenció per part dels visitants.

4.1.2.- Flora amenaçada

En 2015 es va realitzar una plantació experimental de 29 exemplars de l'espècie en perill d'extinció *Asplenium marinum* en la microreserva de flora Torre Badum. Durant 2016 s'han realitzat dues visites de revisió acompanyades de reg de manteniment. Si bé en la primera revisió es van comptabilitzar 4 exemplars vius, en la segona no es va observar cap. En 2017 es farà una nova revisió per si haguera quedat algun propàgul que donara origen a una planta.

4.1.3.- Eradicació d'espècies al·lòctones invasores

Seguint les directrius del Decret 213/2009, de 20 de novembre, del Consell, pel qual s'aproven mesures per al control d'espècies exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana, durant 2016 es van escometre labors d'eradicació de les següents espècies exòtiques invasores dins del parc i en els seus voltants:

ESPÈCIE	LLOC	QUANTITAT ERADICADA
<i>Pennisetum setaceum</i>	Barranc Pixells	3,7 m ³ , 57 exemplars eliminats amb aixada i 1 sac d'espigues.
<i>Arundo donax</i>	mrf Cala Argilaga	0 m ³ . Es retira el geotèxtil

Taula 3.- Dades de les espècies exòtiques-invasores eradicades en 2016.

En l'annex I s'adjunta informe de les actuacions de les Brigades de Biodiversitat per a l'any 2016.

4.2.- Conservació de fauna

La Serra d'Irta mostra una diversitat d'espècies mediterrànies que es troba associada als diferents ecosistemes existents al Parc Natural. És objecte d'aquest programa la protecció i conservació de les poblacions d'espècies de fauna existents al parc que resulten d'interès, per la singularitat, representativitat, fragilitat i estat de conservació

Els OBJECTIUS que es persegueixen són els següents:

- Protegir i conservar a les poblacions d'espècies de fauna existents al parc que resulten d'interès, per la seua singularitat, representativitat, fragilitat o estat de conservació.
- Promoure i donar suport a la investigació científica per a millorar el coneixement, conservació i maneig de les espècies esmentades.

- Corregir i minimitzar els impactes derivats de l'activitat i aprofitaments humans sobre els hàbitats que puguen estar afectats.

4.2.1.- Captació, adequació i millora de punts d'aigua.

Al llarg de l'any 2016, per part de la Brigada de Manteniment i Conservació del Parc Natural de la Serra d'Irta, es van realitzar treballs de manteniment de les basses que, distribuïdes pel Parc Natural, constitueixen una xarxa de punts d'aigua, de gran importància per a la fauna com a pal·liatiu a la sequera pròpia del període estival.

Aquestes basses artificials, a més d'ajudar les espècies de fauna del Parc Natural a superar el període estival, afavoreixen la cria de les espècies d'amfibis i l'activitat cinegètica al parc, necessària per al control de determinades poblacions.

Els treballs de manteniment de les basses han consistit en la seua neteja, el desbrossament perimetral periòdic i el seguiment dels nivells d'aigua, a fi de comunicar de les necessitats del seu compliment.

4.2.2.- Seguiment de tortuga mediterrània

El projecte de reintroducció de la tortuga mediterrània (*Tortuga hermannii*) al Parc Natural de la Serra d'Irta, es va iniciar en 2005 i des de llavors es realitzen activitats de seguiment de les poblacions que demostren que el projecte es desenvolupa de manera adequada, ja que s'han detectat juvenils prop dels llocs de reintroducció.

En 2016 s'han rebut dues notificacions de caigudes de tortugues de terra en dos pous diferents del parc. En un d'ells (pou abandonat del Barranc de Torre Nova), la tortuga va ser rescatada per la Guàrdia Civil (Seprona) que van ser els qui en van donar l'avís. La brigada de RN2000 va realitzar tasques de tapat de forats en la base de la paret del pou, per a evitar futures caigudes. La segona notificació va ser enviada per un treballador de la brigada del parc. En aquest cas, la brigada de RN2000 va rescatar la tortuga amb vida d'un pou abandonat de la zona del Pla de la Basseta.

4.3.- Conservació d'hàbitats

El terme hàbitat fa referència al lloc que presenta les condicions apropiades perquè hi visca un organisme, espècie o comunitat animal o vegetal. Es tracta, per tant, de l'espai físic (aire, sòl i aigua) en el qual una població biològica pot residir i reproduir-se, la qual cosa suposa la possibilitat de perpetuar-ne la presència.

És important tenir en compte que l'acció humana i els canvis de la naturalesa modifiquen els hàbitats. El lloc que avui és l'hàbitat d'una espècie pot no ser-ho en el futur i viceversa.

Per aquest motiu, és d'importància fonamental que es desenvolupen programes d'aquesta índole al Parc Natural de la Serra d'Irta per a així poder conservar aquells hàbitats que necessiten d'una atenció prioritària.

Els OBJECTIUS que es persegueixen són:

- Protegir i conservar els hàbitats i espècies que els conformen
- Restaurar i minimitzar els impactes ocasionats per l'activitat humana
- Realitzar el seguiment de les diferents actuacions que es desenvolupen en els Hàbitats més prioritàris del Parc Natural, inclosa la Reserva Marina.

4.3.1.- Tractaments fitosanitaris

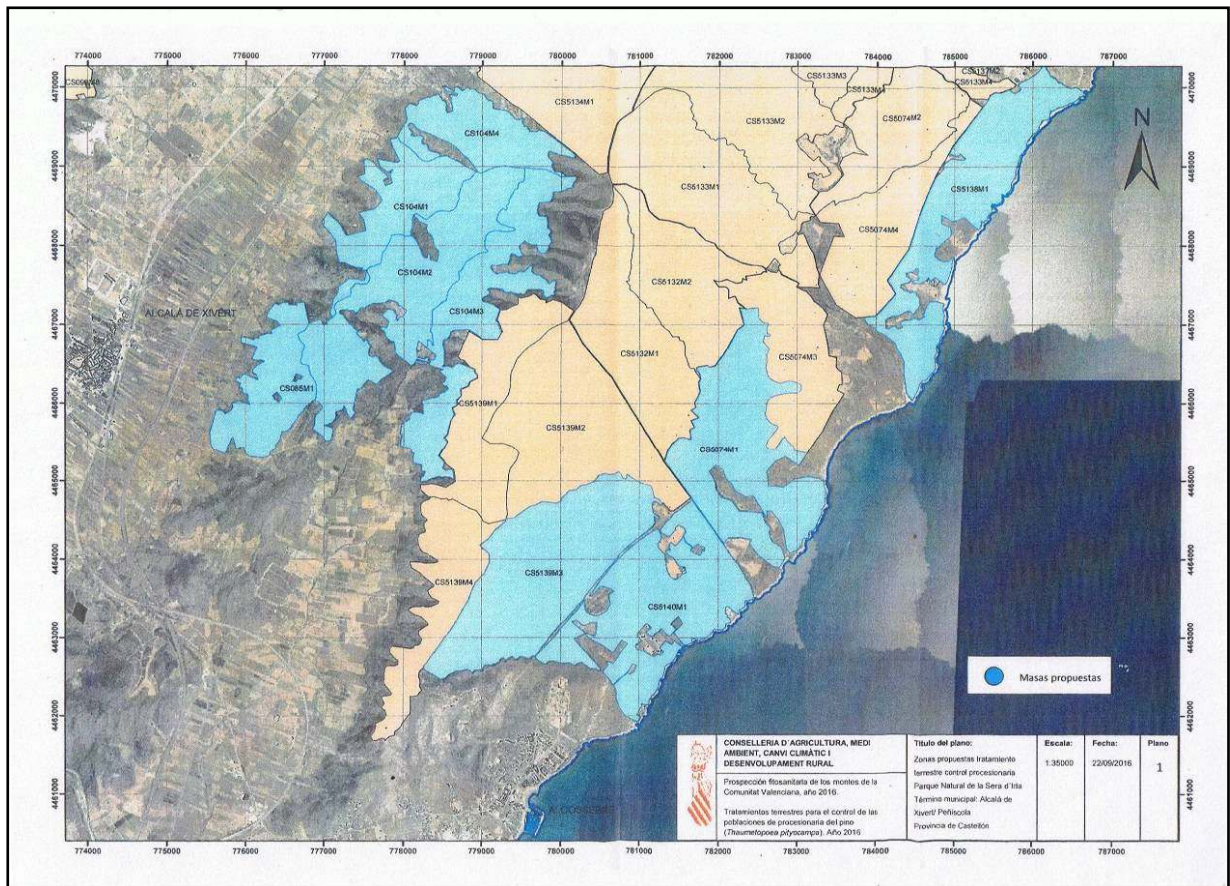
Com tots els anys, des de 1996, els tractaments fitosanitaris que es duen a terme al Parc Natural, es realitzen tenint en compte les dades de la Prospecció Fitosanitària realitzada a la primavera pels agents mediambientals de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural. En la prospecció realitzada l'any 2016, es va observar una afecció mitjana alta de la processonària del pi (*Thaumetopoea phityocampa*) i en tres masses forestals de la zona de l'Ametller es van detectar perforador del pi (*Tomicus destruens*).

Els tractaments fitosanitaris realitzats van ser els següents:

Per als perforador del pi es van executar treballs d'eliminació d'arbres afectats (un total de 681 peus).

Per al control de la processonària del pi, a l'estiu es van col·locar un total de 214 caixes-trampa, a fi de capturar els mascles d'aquesta espècie i evitar-ne la reproducció. Com a complement d'aquesta actuació s'han realitzat durant la tardor-hivern tractaments fitosanitaris mitjançant polvoritzador hidropneumàtic (canó). Aquest tractament s'empra en muntanyes que disposen d'una suficient xarxa de camins i només és efectiu en els primers 35 metres; això no obstant, aquest tractament es considera eficaç per a reduir-ne les poblacions, perquè la majoria dels nius de processonària es concentren a la vora dels camins, reduint-se així el seu impacte visual i les possibles molèsties als visitants del Parc Natural. El producte utilitzat té com a substància activa el larvicida *Bacillus turingiensis kurstaki* al 32%, que actua per ingestió i és dels productes més innocus per a la fauna aquàtica i terrestre, sent compatible amb abelles, classificat toxicològicament en el grup A.

A continuació es mostra un mapa en què s'indiquen les muntanyes tractades en color blau i, per a major informació, en l'annex II d'aquesta memòria s'inclou informe de la Secció Forestal de la Direcció Territorial de Castelló de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, sobre les actuacions realitzades l'any 2016.

4.3.2.- Reserva marina

Les reserves marines d'interès pesquer serveixen com a zones de cria de diferents espècies de peixos i invertebrats, afavorint el desenvolupament de les seues poblacions, tant en l'interior de la reserva com en la contornada de la mateixa. Així mateix contribueixen al manteniment dels hàbitats marins i són un excel·lent laboratori natural on estudiar els efectes antròpics (contaminació, recollida, pesca, etc.) sobre el medi.

Durant l'estiu de 2016, la Universitat d'Alacant ha realitzat un estudi denominat *"Seguiment científic de la reserva marina d'interès pesquer d'Irta"*, finançat per la Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. L'objecte d'aquest estudi ha sigut:

- El seguiment de l'efecte reserva sobre les espècies d'interès comercial.
- El seguiment de comunitats i espècies d'interès patrimonial i ecològic, com puguen ser les praderies de *Posidònia oceànica*, formacions organògenes de *Dendropoma*, bancs de corals, boscos de gorgònies, nacres, eriçons, etc., i dels impactes antròpics sobre elles, com puga ser el trepig, recol·lecció d'invertebrats (pegellides, eriçons) i l'erosió per busseig i ancoratge d'embarcacions.
- El seguiment de l'escalfament global mitjançant sensors de temperatura, emblanquinament de corals, necrosi de gorgònies i presència d'espècies exòtiques.

Els resultats del mencionat estudi conclouen que:

- S'observa una major abundància de peixos dins de la reserva marina, que en fóra.
- Les praderies de *Posidònia oceànica* mostren un bon estat ecològic, el mateix que les de *Cymodea nodosa*.
- Qualitativament la massa d'aigua està ben conservada, amb comunitats indicadores de bona qualitat d'aigua.
- S'observa una elevada variabilitat espacial quant a les abundàncies de pegellides i eriçons. Aquesta elevada variabilitat espacial provoca que, encara que s'observen menors densitats en les zones més freqüentades, aquestes tendències no siguem estadísticament significatives.
- Les nacres són extremadament rares en la reserva marina, ja que només s'ha observat un exemplar en totes les immersions realitzades. Açò potser serà degut a la falta d'un hàbitat adequat ja que les praderies de *Posidònia* són molt escasses en la reserva marina.
- S'han observat tres espècies exòtiques que poden considerar-se invasores, i l'emblanquinament d'una d'elles (el coral *Oculina patagona*), que pot estar relacionat amb les elevades temperatures registrades aquest estiu.

4.4.- Treballs de conservació i manteniment del Parc Natural

Els treballs que es descriuen en aquest apartat s'han realitzat al llarg de tot l'any 2016 per part de la Brigada de Manteniment i Conservació del Parc Natural de la Serra d'Irta.

Els OBJECTIUS que es persegueixen són:

- Mantenir en bon estat les zones d'ús públic
- Desbrossar sendes, camins i pistes a fi d'afavorir el trànsit.
- Mantenir la franja de protecció contra incendis en els marges de les pistes del Parc Natural.
- Conservar i mantenir les infraestructures del Parc Natural.

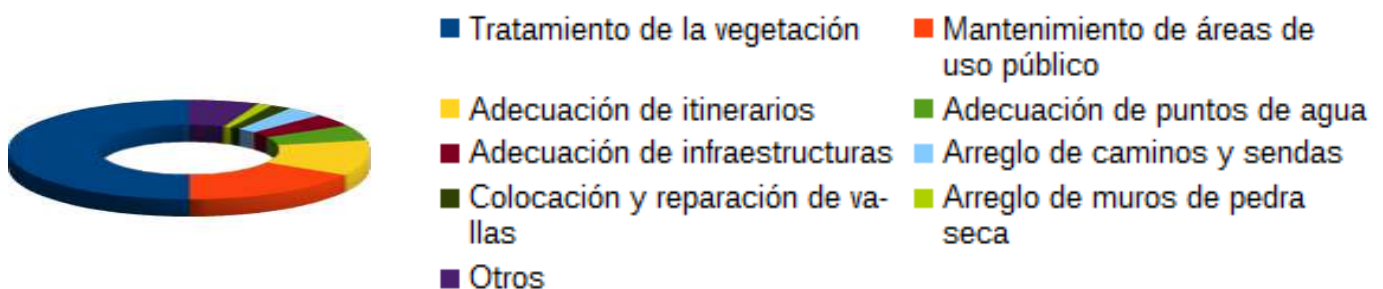
- Mantenir en bon estat les basses, tanques i cartells interpretatius del Parc Natural.
- Recolzar a la direcció i guies del Parc Natural en les labors de conservació dels recursos del Parc Natural.

En la taula següent s'especifiquen el nombre de jornals destinats en cada actuació, l'any 2016.

ACTUACIÓ	Nombre DE JORNALS	%
Tractament de la vegetació	366	50,06
Manteniment d'àrees d'ús públic	120	16,41
Adequació d'itineraris	84	11,49
Adequació de punts d'aigua	38	5,19
Adequació d'infraestructures	29	3,96
Arreglament de camins i sendes	25	3,41
Col·locació i reparació de tanques	13	1,77
Arreglament de murs de pedra seca	10	1,36
Altres	46	6,29

Taula 4.- Nombre de jornals /actuació al Parc Natural de la Serra d'Irta en 2016.

Distribución de jornales por actuaciones

4.4.1.-Tractament de la vegetació

Els jornals utilitzats en el tractament de la vegetació han suposat la meitat dels utilitzats en total, aquests treballs pretenen mantenir en estat òptim els accessos del Parc Natural i disminuir el risc d'incendi per causes derivats de l'ús i gaudi del Parc Natural. Les actuacions realitzades han sigut les següents:

- Desbrossament i esporgada en totes les àrees recreatives existents al Parc Natural.
- Desbrossament de l'entorn de les àrees d'aparcament habilitades en les cales i platges.
- Desbrossament accessos al Parc Natural per la costa.
- Desbrossament i manteniment de les sendes que conformen l'oferta d'itineraris senyalitzats al parc.
- Desbrossament selectiu del matoll i poda dels arbres que es troben situats en una franja de 2 metres al costat de les pistes, per al manteniment de les franges de discontinuïtat entre les masses vegetals.
- Treballs de fitació i eliminació d'exemplars que dificulten circulació i visibilitat en les pistes.
- Retirada d'exemplars morts o caiguts per efecte del vent que obstaculitzen pistes o camins per al trànsit o que impedeixen el gaudi en àrees recreatives.
- Eliminació de les restes vegetals generats en tots els treballs de desbrossament mitjançant la trituració amb moto desbrossadora.
- Eliminació de les restes vegetals generades en els treballs d'aclarida, desbrossament i poda en les pistes realitzades mitjançant la trituració amb biotrituradora.

4.4.2.- Manteniment de les instal·lacions d'ús públic

La planificació, organització i promoció de l'ús públic és un dels aspectes més rellevants en la gestió del Parc Natural, les actuacions de manteniment de les infraestructures d'ús públic es realitzen al llarg de tot l'any, amb una major o més freqüent intervenció durant l'època estival que és quan rep una major afluència de visitants el Parc Natural de la Serra d'Irta.

Al Parc Natural de la Serra d'Irta hi ha diverses instal·lacions i equipaments a disposició del visitant, són les següents: àrees recreatives, itineraris senyalitzats, zones d'aparcament i el Centre d'Interpretació del Parc Natural.

Les actuacions realitzades tenen com a objectiu l'estat òptim i segur de les zones d'ús públic del Parc Natural, a fi de facilitar al visitant el recorregut pels itineraris i el gaudi de les àrees recreatives, han sigut les següents:

- Manteniment de les infraestructures de fusta, bancs, pèrgoles, tanques, papereres, habitacles contenidors, en AR, àrees aparcament, llocs d'interès, etc.

- Manteniment de les sendes i itineraris del Parc Natural.
- Revisió, conservació i manteniment de la senyalística de fusta existent al Parc Natural.
- Revisió, conservació i manteniment de la senyalística oficial existent al Parc Natural.
- Desbrossament de l'entorn dels senyals.
- Retirada de deixalles en les àrees d'ús públic.
- Tallada de gespa i neteja del jardí del centre d'interpretació.

4.4.3.- Adequació d'itineraris

Aquesta actuació es refereix específicament al manteniment dels itineraris oferits pel Parc Natural; els treballs que s'hi realitzen són els següents:

- Repàs amb tisores de la vegetació que dificulta el pas.
- Retirada de bosses de processonària en les proximitats dels itineraris.
- Manteniment de la senyalística dels itineraris.
- Retirada de pedres i condicionament del ferm dels itineraris.

4.4.4.- Adequació de punts d'aigua

Com a adequació de punts d'aigua ens referim a les basses creades al Parc Natural, bé associades a una surgència d'aigua (Mas del Senyor, Font d'En Canes i Pou del Moro), com les que no ho estan, totes elles construïdes per a ajudar a les espècies de fauna del Parc Natural, a superar el període estival. Els treballs que s'hi realitzen són els següents:

- Neteja de les basses construïdes per a la fauna.
- Reparació de les basses (aportació de material per les associacions de caçadors).

4.4.5.- Adequació d'infraestructures

En aquest apartat s'inclouen els treballs de manteniment que a continuació s'indiquen:

- Reparació de panells interpretatius.
- Manteniment de maquinària.
- Reposar estaques amb maroma en la senda d'accés a la torre Badum.

4.4.6.- Arreglament de camins i sendes

Respecte a l'arreglament de camins i sendes, ens referim en aquest apartat als treballs que a continuació s'indiquen:

- Desbrossament lateral de la pista de la costa.
- Reparació de ferm amb formigó per mal estat.
- Manteniment de cunetes i desaigües.

4.4.7.- Col·locació i reparació de tanques

Respecte a la col·locació i reparació de tanques, els treballs realitzats han sigut els següents:

- Instal·lació de tanca en la senda de Sant Benet.
- Reparació de tanques en l'ermita de Sant Antoni.

4.4.8.- Arreglament de murs de pedra seca

També s'han arreglat els murs de pedra seca que a continuació s'indiquen i cal tenir en compte que, per Resolució de 27 de juny de 2016, de la Direcció General de Cultura i Patrimoni, es declara Bé Immaterial de Rellevància Local la tècnica constructiva tradicional de la pedra seca de la Comunitat Valenciana, i s'inscriu en la secció cinquena de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià.

- Reparació de murs de pedra seca en torre Badum i en el far d'Alcossebre.
- Construcció de murs de pedra seca per a ubicar senyals en cala Argilaga.

4.4.9.- Altres

En aquest apartat es contemplen les actuacions realitzades per la brigada que s'han fet en col·laboració amb altres organismes (Departament de Pesca, Diputació de Castelló), fonamentalment de senyalització, com ara:

- Realització de clots per a instal·lació de senyals de la reserva marina.
- Canvi de senyals en la reserva marina.
- Col·locació d'informació de la reserva marina.
- Col·locació de panells d'ús públic amb formigó en els castells d'Alcalà de Xivert i Santa Magdalena de Polpís i en el far d'Alcossebre.

4.5.- Anàlisi de resultats i conclusions generals

Els resultats de la gestió realitzada en relació amb la conservació dels recursos del parc, han sigut els següents:

- En general, es constata la bona marxa dels projectes ja consolidats i dels programes d'actuació que han anat implantant-se de manera sistemàtica, i que han revertit en una millora en la conservació del patrimoni natural que alberga aquest espai natural protegit.

- Respecte a la flora, s'ha constatat l'adequada evolució i correcte manteniment de les tres microreserves de flora declarades al Parc Natural i s'ha reduït el nombre d'exemplars d'invasores exòtiques localitzades
- Respecte als tractaments fitosanitaris, contra processionària del pi (*Thaumetopoea pityocampa*) i els perforador del pi (*Tomicus destruens*), s'observa que ha sigut eficaç.
- Respecte a la reserva marina, s'observa que dins d'ella hi ha una major abundància de peixos que fóra, i que les praderies de *Posidònia oceànica* mostren un bon estat ecològic, detectant-se comunitats indicadores de bona qualitat d'aigua.
- Pel que fa a les actuacions de la Brigada del parc, els treballs d'adequació de les àrees d'ús públic, infraestructures i instal·lacions, itineraris, arreglament de camins, tanques, punts d'aigua i sobretot les de tractament de la vegetació, que han suposat el 50% dels jornals empleats en l'espai protegit, s'han realitzat de manera adequada, segons les necessitats del Parc Natural.

5.- PLANIFICACIÓ I GESTIÓ PER A LA INTEGRACIÓ SOCIOECONÒMICA

5.1.- Programa de Comunicació i Divulgació.

Els elements naturals, culturals i històrics que alberga el Parc Natural de la Serra d'Irta tenen un incalculable valor i la manera d'aconseguir l'estima, respecte i ajuda per a la seua conservació és donar-ne a conèixer i divulgar-ne els valors.

Per a això resulta fonamental que es continue treballant en la conscienciació de totes les persones que visiten aquest espai natural, siguen visitants o usuaris, amb l'objectiu que estiguen implicats en la preservació dels recursos que alberga el Parc Natural de la Serra d'Irta.

Els objectius generals són:

- Donar a conèixer als visitants els valors naturals, culturals i històrics més rellevants del Parc Natural de la Serra d'Irta.
- Informar sobre les diferents normes d'ús públic existents, amb especial atenció a les relatives a les zones més sensibles, que també són les més freqüentades (zona litoral).
- Transmetre informació del parc, de manera directa al visitant espontani en el centre d'interpretació, o bé a través de les activitats que s'organitzen.
- Divulgar les diferents accions de conservació, gestió i millora que es realitzen a través de la difusió en premsa local.

- Mantenir actualitzada la informació del parc en el web i fomentar l'ús d'aquesta pàgina entre els visitants.

5.1.1.- Projecte “Descobreix el Parc Natural de la Serra d'Irta”. Activitats organitzades pel parc.

Al llarg d'enguany 2016 s'han oferit des del Parc Natural diferents activitats organitzades amb distint caràcter per a albergar el màxim ventall de públic. Aquestes activitats requereixen una inscripció prèvia per part dels participants, i es classifiquen en: Itineraris temàtics guiats, Jornades de sensibilització i Tallers.

5.1.1.1.- Itineraris temàtics guiats

El Parc Natural ha organitzat durant el present any quatre itineraris temàtics guiats. Al llarg d'una ruta senderista el grup de persones que participen pot gaudir d'una sèrie de parades explicatives – interpretatives, que pretenen donar a conèixer i posar en valor els recursos naturals, culturals i històrics que es troben al llarg del recorregut.

Taula 5.- Itineraris oferits pel Parc Natural de la Serra d'Irta en 2016.

ITINERARI GUIAT	DATA (PARTICIPANTS)
“El tresor d'Irta” Passeig guiats per la costa de la zona del Pebret.	10/09/16 (13)
“Irta, una Serra amb vistes al mar” Itinerari circular Badum	05/11/16 (20)
“Visites guiades al Centre d'interpretació”	06/12/16 (6) 08/12/16 (5)

5.1.1.2.- Jornades de sensibilització

El Parc Natural ha organitzat durant el present any 3 jornades de sensibilització, que pretenen, a partir d'una temàtica concreta proposada, i per mitjà d'una activitat organitzada pel parc, conscienciar els participants sobre temes de caràcter mediambiental.

JORNADES DE SENSIBILITZACIÓ	DATA (PARTICIPANTS)
“Celebrem en família el Dia de l'arbre” . Plantació en el Mas del Senyor.	30/01/16 (23)
“Dia de les aus” Carpa informativa amb tallers, jocs i punt d'observació d'aus en l'ullal de l'Estany a Peníscola.	1/10/16. (18)
“Celebrem tots junts el Dia Internacional de les Muntanyes” . Itinerari guiat ermita Santa Llúcia – Torre Ebrí.	10/12/16 (16)

Taula 6.- Jornades de sensibilització realitzades en Parc Natural de la Serra d'Irta en 2016.

5.1.1.3.- Tallers.

Consistent en la realització d'una activitat teòrica/pràctica dins del Centre d'Interpretació. El Parc Natural ha organitzat durant el present any, en el mes de setembre, el taller “Els secrets de les plantes”. Dirigit a tots els públics, consistent en la pràctica per a la identificació i divulgació de les curiositats de les plantes objecte del taller. I que va comptar amb la participació de 14 persones

Els RESULTATS OBTINGUTS han sigut la participació d'un total de 143 **persones** en les activitats organitzades pel Parc Natural durant els mesos de SETEMBRE, OCTUBRE, NOVENBRE I DESEMBRE l'any 2016.

5.1.2.- Llocs informatius itinerants

El Parc Natural, de manera puntual, ubica llocs informatius en diferents llocs dins del PN, o en les zones d'influència (a les quals, normalment, acudeix molta gent) per a informar la població.

5.1.2.1.- Campanya de sensibilització en època estival

Els mesos de juliol i agost són els mesos que nombre més gran de visitants rep la costa del Parc Natural per a gaudir de les seues cales i platges.

Durant un dia del mes d'agost (dimarts 16), es va ubicar un lloc informatiu en la platja del Pebret. Es va atendre un nombre total de 43 visitants que van sol·licitar informació i se'ls va informar també de les bones pràctiques mediambientals a tenir en compte en la zona costanera que visitaven.

5.1.2.2.- Fires

Una de les fires en què el Parc Natural també participava fins al passat any era la fira agrícola de St. Isidre d'Alcalà de Xivert. A causa de la baixa aflluència de visitants i expositors interessats i a l'auge que té la fira que es realitza a l'octubre, l'ajuntament de la població va decidir que, a partir d'enguany 2016, ambdues quedarien unificades en la “**Fira de la Tomata de Penjar**” que es va fer durant el cap de setmana del 15 i 16 d'octubre. Aquesta última sí que té molt bona acollida per part de totes les parts implicades: organitzadors, participants i visitants.

El Parc Natural participa en la fira esmentada amb un lloc informatiu en què enguany es va poder informar un total de 155 visitants.

Els RESULTATS OBTINGUTS han sigut l'atenció i informació d'un total de 198 visitants atesos en els punts informatius itinerants i fires durant l'any 2016.

5.1.3.- Pàgina web.

La pàgina web dels Espais Naturals de la Comunitat Valenciana (<http://parquesnaturales.gva.es>) s'ha consolidat durant els últims anys com un excel·lent recurs destinat a la comunicació i divulgació de les activitats que realitzen els parcs naturals, del patrimoni historicocultural que alberguen, així com dels principals equipaments d'ús públic de què disposen. També a través d'aquesta pàgina és possible accedir a la normativa específica del Parc Natural, així com a la seua cartografia i a molts altres serveis d'interès.

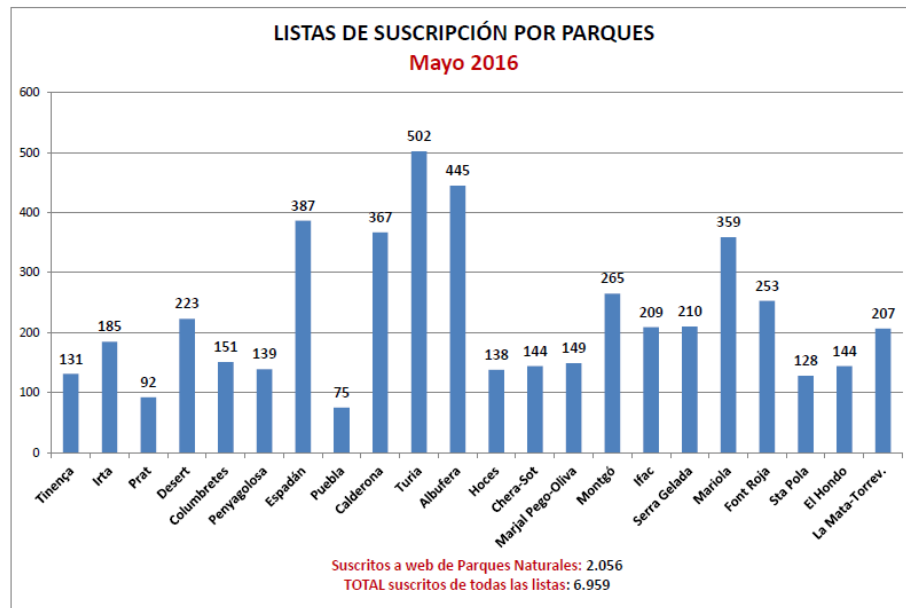
Des de l'any 2007, el Parc Natural és l'encarregat d'actualitzar i revisar el web oficial del Parc Natural de la Serra d'Irta, així com de publicitar totes les activitats que s'ofereixen des d'aquest.

Els OBJECTIUS que es persegueixen són:

- Oferir la possibilitat d'informar-se i programar les visites al Parc Natural amb antelació.
- Publicitar les activitats que es realitzen al Parc Natural.
- Divulgar la normativa vigent al Parc Natural.
- Informar sobre la gestió que es realitza al Parc Natural.
- Oferir totes les publicacions que es realitzen al Parc Natural en format digital.

Les ACTUACIONS REALITZADES durant el 2016 han sigut canvis en icones i en botons d'acció, incorporant-se un nombre més gran d'imatges reals representatives de cada Parc Natural. A més s'han inclòs, en la cartografia del web, tots els itineraris que oferta el parc per a realitzar a peu o amb bicicleta, oferint-li a l'usuari la possibilitat de descarregar-se-les en format GPX i en KML.

Es continua treballant perquè any rere any vaja en augment el nombre de subscriptors al web del parc. D'aquesta manera, quan es publiciten activitats planificades, i també quan es duen a terme, s'informa els participants de la possibilitat de subscriure's per a la seua comoditat. Amb la subscripció aconseguixen estar informats través del correu electrònic de tot allò que s'oferta des del Parc Natural i que puga resultar del seu interès.

Gràfic 1.- Subscrits web PN fins data maig de 2016.

D'altra banda, a través del web també arriben al parc nombroses consultes i comentaris que són contestats a través d'aquell.

Els RESULTATS OBTINGUTS apunten cap a un increment en el nombre d'usuaris subscriptors, que va sent més significatiu cada any que passa. Els motius d'aquest augment es relacionen amb la millora de la qualitat i varietat de l'oferta d'activitats en els parcs naturals, dutes a terme per la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, i amb la millora en la promoció i divulgació dels nostres espais naturals protegits, sempre davall el prisma de la sensibilització mediambiental i la conservació.

La Direcció General de Medi Natural, conscient d'aquesta potencialitat de desenvolupament socioeconòmic de les poblacions incloses dins del territori protegit, ha promogut l'exercici d'activitats en cada Parc Natural, encaminades a divulgar aquests valors de conservació. Aquestes activitats han despertat l'interès per part de turistes, població local i visitants habituals dels parcs naturals.

5.1.4.- Aparicions en mitjans de comunicació.

Al llarg de 2016, les aparicions en els mitjans de premsa escrita (LEVANTE, Las Provincias, Mediterráneo,...) i ràdio de caràcter local i/o provincial (COPE, SER Maestrat,...) s'han centrat en la difusió i publicitat de les diferents activitats que s'han promogut des del Parc Natural.

Al mateix temps, de vegades, la mateixa premsa escrita o digital ha sigut la que, pel seu propi interès, ha enviat un periodista perquè realitze un article referent a l'activitat que s'hi anava a desenvolupar.

A destacar el reportatge en el número 24 de **“Hola viatges 2017”**; en l'apartat de 52 rutes per Espanya del 2016 on el Parc Natural de la Serra d'Irta apareix com a proposta per a realitzar-se en el cap de setmana del 18 i 19 de març de 2017.

El RESULTATS OBTINGUTS l'any 2016 reflecteixen un continu avanç pel que fa a la relació amb els mitjans de comunicació. El fet de mantenir informats de les activitats i la resta de labors que es van realitzant al parc, a través del correu electrònic, ha propiciat el fet que ells mateixos hagen pres la iniciativa de contactar amb el Parc Natural per a tenir més informació respecte d'això i poder oferir-la al públic.

5.2.- Programa d'Educació Ambiental.

Els espais naturals protegits alberguen un patrimoni natural, històric i cultural d'indubtable valor que necessita la implicació de tots per a la seua conservació i protecció. Per a això és necessari fomentar el coneixement d'aquest patrimoni i la seua conservació, a través de l'ús social d'aquests espais naturals, tant des del punt de vista de l'estudi dels seus valors com del seu gaudi.

Són objectius primordials, dins de la gestió, promoure el coneixement dels valors que alberguen els espais naturals protegits i generar actituds de respecte i conservació. Les eines que ens permeten aconseguir-ho són la divulgació i l'educació ambiental.

El Programa d'Educació Ambiental del Parc es dirigeix fonamentalment a la població escolar de la zona, resultant un complement al programa formatiu que s'imparteix en els centres educatius.

Els OBJECTIUS que es persegueixen són:

- Promoure les activitats a l'aire lliure de caràcter lúdic, i imprimir en el seu desenvolupament un component educatiu.
- Generar en els participants actituds que afavorisquen el respecte i conservació del patrimoni natural, cultural i històric que posseeix el parc.

5.2.1.- Projecte d'Educació Ambiental per a escolars d'educació primària.

El projecte d'Educació Ambiental per a escolars contempla, com en totes les anualitats, des de setembre de l'any en curs fins a juny de l'any següent. És per aquest motiu, pel qual es fa menció de dos cursos escolars dins d'un mateix any de gestió.

El recurs principal en aquest programa és la Serra d'Irta, tot el que aquest espai natural alberga i que crida l'atenció de les persones més joves per a mantenir i millorar l'actual estat de conservació del parc i per a continuar gaudint-ne.

El Parc Natural elabora els projectes d'educació ambiental i és l'encarregat de dissenyar i elaborar la metodologia, els continguts i els materials de les activitats incloses en el programa d'educació ambiental. També s'ocupa de revisar, avaluar i modificar l'oferta d'activitats que es realitza per a cada nou curs escolar.

L'oferta i difusió d'aquest programa d'activitats es realitza a principi de cada curs escolar per als municipis de l'àmbit del parc i en el web de parcs naturals de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural.

Els OBJECTIUS que es persegueixen són:

- Divulgar els valors naturals d'espai natural.
- Transmetre la importància dels espais naturals protegits per a preservar el medi.
- Sensibilitzar sobre la fragilitat dels ecosistemes.
- Fomentar els comportaments respectuosos i compromesos en la conservació del nostre patrimoni.
- Fomentar actituds participatives.

Les ACTUACIONS REALITZADES en 2016

Curs 2016-2017

L'oferta d'activitats per a l'inici d'aquest nou curs escolar 2016-2017 es va realitzar durant el passat mes de setembre. Les activitats d'educació ambiental es van publicitar a través del web de parcs naturals de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, i mitjançant publicitat als col·legis que participen habitualment en el nostre programa d'activitats.

Les activitats oferides segueixen el mateix esquema que en el curs anterior i estan dirigides tant a alumnes d'educació infantil com de primària.

Els RESULTATS obtinguts en el Programa d'educació ambiental per a escolars de primari l'any 2016 van participar un total de 585 escolars en les activitats oferides pel Parc Natural.

5.2.2.- Projecte itineraris educatius “Mira al teu voltant” d'educació secundària

És un projecte impulsat des d'aquest Parc Natural dirigit a tots aquells instituts d'educació secundària que sol·liciten una visita guiada per la Serra d'Irta.

Amb aquest projecte, es pretén donar a conèixer i transmetre els valors per a fomentar el respecte i conservació dels valors naturals, culturals i històrics que alberga aquest espai natural protegit. Per un altre costat, també busca motivar i implicar l'alumnat participant en aquesta labor tan important que part de la premissa, “Conèixer és Respectar”, sent ells els protagonistes en les labors de la divulgació del patrimoni present en aquest Parc Natural.

Per a poder col·laborar en aquest projecte amb el Parc Natural, l'alumnat participant assumeix el rol de “reporters gràfics” al llarg de l'itinerari que realitzen. És a dir, ells mateixos són els qui, amb les fotos que realitzen al llarg de les diferents parades explicatives, elaboren una “Guia visual” que il·lustrarà i donarà a conèixer a tots els usuaris que consulten el web dels parcs naturals de la Comunitat Valenciana, els diferents valors naturals, culturals i històrics dels quals podran gaudir, si practiquen el senderisme per algun dels itineraris a peu que té senyalitzats el Parc Natural de la Serra d'Irta.

Els RESULTATS obtinguts en el Projecte “Mira al teu voltant” per a educació secundària l'any 2016 van participar un total de 85 estudiants en els itineraris oferits pel Parc Natural.

5.3.- Programa de desenvolupament Socioeconòmic del Parc Natural.

5.3.1.- Marca Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana

** La informació que s'inclou en aquest punt procedeix de l'informe remès al Parc Natural per part de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient. I executat per VAERSA.

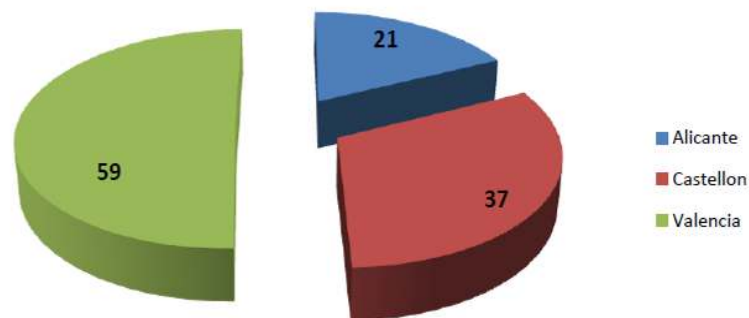
L'any 2016 es dona continuïtat a les certificacions obtingudes durant l'any 2015, passant de les 112 empreses que existien a finals de l'any anterior a les 117 empreses a finals de 2016, certificant-se en total 10 noves empreses:

Empresa	Productes/serveis	Família	Parc Natural
SAT 403 CV Dagon	Vi i ametles	Producte Natural	Gorges del Cabriol
Miguel Marquez Sahuquillo	Vi i ametles	Producte Natural	Gorges del Cabriol
Arroz la Campana	Arròs	Producte Natural	L'Albufera
Gegantur	Experiències turístiques, educació ambiental i turisme	Turisme de Natura	Penyagolosa
Viunatura	Senderisme i espeleologia	Turisme de Natura	Penyagolosa
José Vicente Clausí Tormos	Passejos amb barca per Albufera	Turisme de Natura	L'Albufera
Patricia Carpio de Marco	Mel i productes derivats Bee Mel	Producte Natural	Serra Calderona
Pago de Tharsys	Vi	Producte Natural	Gorges del Cabriol
Restaurabte REK	Restauració	Turisme de Natura	L'Albufera
Bural, SL	Oli d'oliva verge extra	Producte Natural	Gorges del Cabriol

Les llicències per família s'agrupen en: **7 per a productes artesans**, **53 per a producte natural** i **57 per a turisme de natura**.

La distribució de les empreses amb productes certificats amb la marca per **províncies** és la següent:

Nº empreses por provincia

La distribució **d'empreses per parc** és la següent:

Parc Natural	PA	PN	TN	Total general
El Carrascar de la Font Roja	1		5	6
El Fondo		3	1	4
Gorges del Cabriol	1	14	8	23
L'Albufera		11	6	17
La Mata i Torrevella		1	2	3
Penyagolosa		4	4	8
Puebla de San Miguel			1	1
Serra d'Espadà	4	6	8	18
Túria		1	4	5
Serra de Mariola		6	4	10
Montgó			2	2
Chera - Sot de Chera			2	2
Serra Calderona	1	3	1	5
Diversos Parcs			1	1
Salines de Santa Pola		1		1
Serra d'Irta	1	3	3	7
PN província Castelló			1	1
Illes Columbrets			1	1
Serra d'Irta i Illes els Columbrets			1	1
Serra Gelada			1	1
Marjal de Pego-Oliva			2	2
Prat de Cabanes Torreblanca			1	1
Total general	8	53	59	120

Destacar de les distintes accions que es realitzen des de l'àmbit de la marca, com la "V entrega de plaques de compromís a les empreses certificades", la "V mostra de productes de la marca", fet a la ciutat de València, i que va tenir una repercussió molt important, tant en la venda per a les empreses participants, com en la consolidació d'imatge de marca associada a la qualitat i al compromís amb el medi ambient.

El Facebook de la marca ha presentat un increment notable durant l'any 2016, obtenint una xifra que en l'actualitat supera els 3.800 m'agrada, enfront dels 2.700 m'agrada de 2015. En aquest facebook es publiquen les activitats i els productes oferits per les empreses de la marca parcs naturals, de forma conjunta a les activitats que s'ofereixen des dels 22 parcs de la Comunitat, posant en valor nostres espais naturals protegits i el seu desenvolupament socioeconòmic.

5.4- Planificació i gestió de l'ús públic.

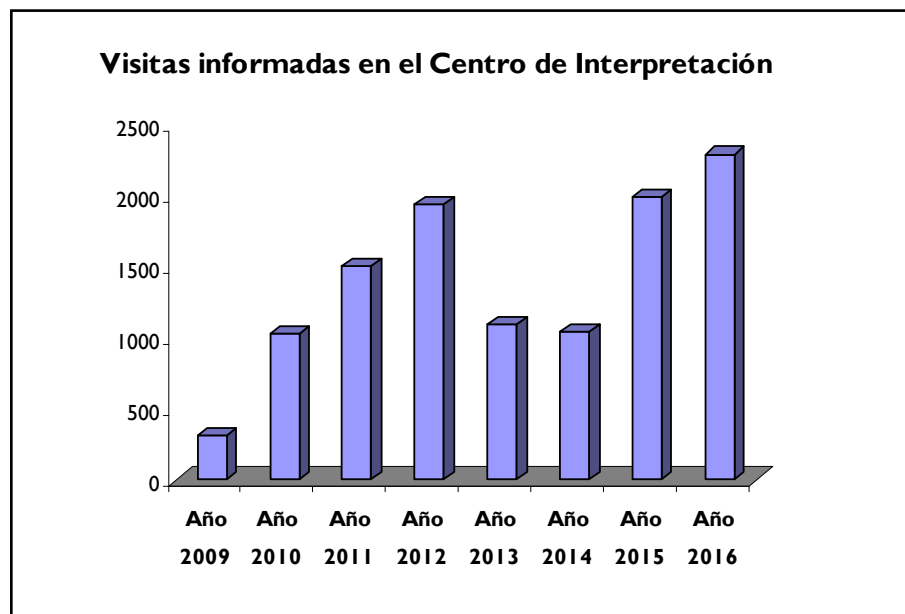
5.4.1- Programa d'atenció al visitant i rutes.

5.4.1.1.- Servei d'atenció al visitant i relació de visites.

L'atenció als visitants sol centrar-se en consultes referents a:

- Itineraris a peu i BTT pel Parc Natural
- Equipaments d'ús públic disponibles al Parc Natural
- Vegetació, fauna i llocs d'interès
- Normativa referent a la Reserva Natural Marina d'Irta
- Informació sobre cales i platges de la costa del Parc Natural

L'horari d'atenció en el Centre d'Interpretació en 2016 ha sigut: de dilluns a divendres de 10:00 a 14:00 hores, i els caps de setmana i festius de 9:30 a 14:30 hores.

Gràfic 2.- Evolució anual del nombre de visites informades del PN des de 2009 fins a 2016

Les diferents tipologies en què es classifiquen els visitants són les següents:

Visites informades: són aquells visitants espontanis que acudeixen al Centre d'Interpretació del Parc Natural en horari d'obertura per a sol·licitar informació i són atesos per l'equip tècnic del parc.

Visites concertades: són aquelles visites que prèviament sol·liciten i reserven el dia per a realitzar alguna de les activitats oferides pel Parc Natural i són ateses per la guia del parc.

Visites autoritzades: són aquelles visites que segons el PORN o el PRUG requereixen autorització prèvia del parc o dels serveis territorials ja siga documentalment o verbalment per a la realització d'un itinerari autoguiat pel Parc Natural o activitats d'estudi. No són ateses físicament pel personal del parc, només per telèfon o correu electrònic, però se'n té constància real.

Visites estimades: són aquelles visites considerades, no sent l'afluència real a un parc, sinó que és una aproximació feta per extrapolació de dades. Aquestes visites són totes aquelles que entren dins del PN, però no se'ls dona informació i tampoc són concertades o autoritzades. No són ateses pel personal del parc.

Durant el 2016, el Parc Natural de la Serra d'Irta va ser visitat per nombroses persones:

Dins de la categoria de "visites informades" en el Centre d'Interpretació, el personal del parc va atendre un total de 2296 visitants. La majoria per a obtenir informació sobre l'accés i les rutes (tant a peu com amb bicicleta) pel Parc Natural i una minoria per a visitar l'exposició del Centre d'Interpretació.

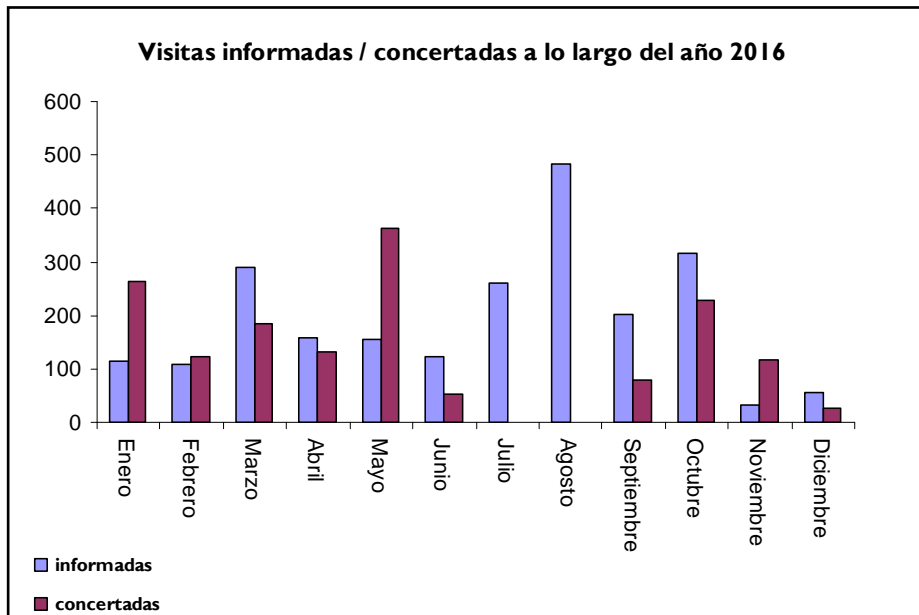
Respecte a les "visites autoritzades", comptabilitzades mitjançant les sol·licituds rebudes, un 60% va correspondre a associacions que van realitzar rutes a peu, un 20% a entitats locals que van organitzar actes, jornades i marxes dins del Parc Natural, i un altre 20% va correspondre a visites de caràcter pedagògic, majoritàriament Instituts d'Educació Secundària i universitats. Aquesta categoria va representar un total de 1635 visitants.

En la categoria de "visites concertades", un total de 1573 visitants van correspondre a participants atesos en les activitats planificades que s'han ofert per al cap de setmana, visites guiades al Centre d'Interpretació, activitats escolars, conferències, itineraris, jornades de sensibilització, etc., que desenvolupa la guia del parc.

Tant les visites concertades com les autoritzades s'han posat en contacte prèviament amb la guia del Parc Natural per a reservar els dies de visita, a fi d'intentar regular i ordenar els grups per a evitar una saturació de persones en els itineraris que es poden realitzar al parc.

Tipus de visita	V. informades	V. concertades	V. autoritzades	V. estimades
Nombre de visitants	2296	1573	1635	111.106
Total visites				116.610

Taula 7.- Visitants totals en 2016, categoritzats segons tipus de visita

Gràfic 3.- Comparativa de visitants atesos
(informats vs. concertats) en 2016

5.4.1.2.- Punts d'Informació Col·laboradors (PIC) dels parcs Naturals de la Comunitat Valenciana.

Durant l'any 2016 s'ha continuat mantenint contacte amb els PIC que té el parc acreditats. L'intercanvi d'informació entre les oficines de Turisme i els parcs, la millora i actualització de la informació en els portals d'Internet, així com el gran treball que realitzen en la difusió de les activitats planificades que s'organitzen des de l'espai natural ha sigut la tònica general de treball amb elles.

5.5.- Anàlisi dels resultats i conclusions generals del programa

La planificació i gestió per a la integració socioeconòmica inclou diferents programes que, tal com s'ha pogut llegir al llarg d'aquest punt de la Memòria de Gestió, són desenvolupats per la guia mediambiental del parc.

Les activitats que s'inclouen en el "Programa de comunicació i divulgació" junt amb el programa "d'Atenció al visitant" són les que té més directa repercussió en la imatge d'aquest espai natural protegit.

Es valora molt positivament les labors realitzades amb caràcter divulgatiu i informatiu dirigides als visitants des del Centre d'Interpretació, perquè repercuteix en un millor ús dels equipaments del Parc Natural. A més, des que es compta amb la senyalització en carretera (octubre de 2010), per a l'accés, el nombre de persones que acudeixen a informar-se el Centre d'Interpretació continua en augment.

Al mateix temps, també ens agradaria destacar la labor de les *tourist-info* com a PIC (Punt d'Informació Col·laborador) en el redireccionament cap al Centre d'Interpretació de les persones que tenen interès per informar-se en detall sobre la Serra d'Irta.

La pàgina web dels parcs naturals de la Comunitat Valenciana és un altre recurs del qual els visitants fan ús per a després, via telèfon o correu electrònic, posar-se en contacte amb el Centre d'Interpretació del parc per a consultar els seus dubtes i també per a realitzar a través de la bústia de consultes les seues demandes d'informació. Per aquest motiu, es valoren positivament els treballs de dotació de continguts i actualitzacions que es realitzen des del parc, sempre que resulten necessaris o enriqueixen el web.

Finalment, en referència al Programa d'Educació Ambiental comentar que és un dels programes de major trajectòria al Parc Natural i que rep per part de tots els centres educatius molt bona acollida i un grau de satisfacció elevat. Tant és així, que un bon indicador de l'èxit de les activitats que oferta el parc és l'existència d'una cartera de centres escolars que participa any rere any.

6.- DIRECCIÓ I GESTIÓ ADMINISTRATIVA

Durant l'any 2016, s'han continuat responent a les consultes sobre itineraris, activitats organitzades pel parc o sobre activitats de particulars amb terrenys al Parc Natural, com a novetat des de la presa de possessió de la directora conservadora del Parc Natural, com a funcionària de l'administració ha sigut possible una major proximitat, quant a la concertació de reunions amb els agents implicats en l'espai protegit i quant a realització d'informes per a la tramitació de sol·licituds relacionades amb determinades activitats a desenvolupar al Parc Natural.

6.1.- Reunions

Per a conèixer les inquietuds de les entitats i persones amb interessos al Parc Natural, la directora conservadora s'ha reunit amb representants de les següents entitats i col·lectius:

- Junta rectora del Parc Natural, del 16/06/16
- Ajuntament d'Alcalà de Xivert
- Ajuntament de Peníscola
- Ajuntament de Santa Magdalena de Polpís
- Agents mediambientals de la zona
- Associacions de caçadors
- Representants dels grups ecologistes
- President de la Junta Rectora
- Investigadors que treballen al Parc Natural
- Tècnics de prevenció d'incendis de la Direcció Territorial
- Tècnics d'agricultura de la Direcció General i Territorial de Castelló
- Departament de Costes de Castelló

6.2.- Gestió Administrativa

Amb respecte la gestió administrativa duta a terme des del Parc Natural ha sigut molt variada: consultes sobre qüestions relatives a itineraris, activitats organitzades pel centre d'interpretació o sobre activitats a desenvolupar en el territori del Parc Natural. També s'han tramitat les comunicacions dels grups que volen fer senderisme al Parc Natural i s'han informat les sol·licituds d'inici de tràmit administratiu.

6.2.1 Consultes

En la següent taula s'arreplega el nombre de consultes realitzades durant 2016, per via telefònica o per correu electrònic, amb indicació de la temàtica. Aquestes consultes no estan computades en les dades de visites informades.

TEMÀTICA DE LA CONSULTA	Nº CONSULTES
Itineraris, rutes,...	50
Normativa	10
Reserva Marina	9
Informació sobre el PN	50
Sol·licituds per a realitzar eixides o activitats	40
Centre d'Interpretació	10
Informació sobre parcel·les	3
Demanda de treball	15
Formació i pràctiques	5
Info activitats planificades	250
Altres	11
Total consultes ateses	453

Taula 8.- Tipologia consultes al PN en 2016

6.2.2 Notificacions de visites de grups organitzats

Pel fet que les activitats de senderisme i excursionisme realitzades per grups dins del Parc Natural, han de ser notificades, en la següent taula s'arreplega el nombre de notificacions realitzades durant 2016, pels diferents grups que han realitzat l'activitat de senderisme al Parc Natural.

ENTITAT SOL·LICITANT	Notificacions rebudes
IES Leopoldo Querol	4
Ajuntament de Peníscola - Evasionrunnig	1
Mandarina club- sportsnatureexperience- Ajuntament	1
Col·legi La Salle de Benicarló	2
Col·legi Liceu Benicàssim	1
Centre Excursionista serra d'Irta de Peníscola	3
Fundació Europea Medicina Tradicional Xinesa	1
Ajuntament de Rafelbunyol	1
Ajuntament d'Alcalà de Xivert /Amics curses populars	1
Associació Mosayco (Discapacitats)	1
International School Peníscola	1
Ajuntament de Peníscola	1
Fundació Caixa Castelló SEO BIRD Life	1
Total notificacions rebudes	19

Taula 9.- Notificacions rebudes en el Parc Natural durant 2016

6.2.3 Informes

En relació a les sol·licituds rebudes en 2016, s'han fet els informes següents:

-Informe favorable a la sol·licitud de prova esportiva denominada PRIMER TRAIL NOCTURN CIUTAT DE PENÍSCOLA, organitzada pel Club Triatló de Peníscola.

-Informe favorable per a la realització dels treballs de tractament fitosanitari contra la processionària del pi.

-Informe la sol·licitud d'autorització per a farcit de terra per a abancament i posterior cultiu en la parcel·la 53 del polígon 14 de Peníscola (Castelló), activitat considerada compatible amb la normativa del Parc Natural, sempre que s'ajuste als següents condicionants:

- Per a la realització del farcit s'han d'utilitzar materials consistents en terra i pedres.
- No es poden utilitzar residus per al farcit, llevat que es compte amb la corresponent declaració de residu inert adequat.
- Si en els treballs realitzats es generen talussos, aquests s'hauran de fixar mitjançant repoblació vegetal amb espècies pròpies de la zona.
- S'haurà de procedir a la neteja de les runes abocaments, deixant únicament en el terreny el que són terra i pedres, entregant els residus extrets de la neteja a gestor autoritzat.

- Informe favorable a la sol·licitud de permís per a la gravació de tres seqüències d'un vídeo per a l'empresa valenciana SPB, en la contornada de la cala Mundina i en la pista del sòl que ix cap al mar des del Camí de Ribamar.

7.-FORMACIÓ

7.1.- Alumnes en pràctiques

Durant l'any 2016 han realitzat la seua formació en pràctiques al Parc Natural de la Serra d'Irta, els següents alumnes que s'indiquen en la taula.

Centre Educatiu	Alumne/a	Formació	Període	Pràctiques
Centre integrat pub. Formació Professional Centre Educatiu Cheste	Ana Fernández Rey	Educació i Control Ambiental	Març/maig 2015	Activitats Ed. Ambiental Itineraris interpretatius Atenció C. visitants

Taula 10.- Alumnat en pràctiques en el PN durant 2016.

8.- RESUM ECONÒMIC

8.1.- Inversions anualitat 2016.

Durant l'anualitat 2016, s'han realitzat les inversions següents:

TIPUS ACTUACIÓ	DETALL	PRESSUPOST
MANTENIMENT CONSERVACIÓ I ÚS PÚBLIC	Promoció, difusió i treballs tècnics del Parc	22.589,91 €
	Conservació i manteniment de l'espai natural	125.901,54 €
	Brigades biodiversitat (Fons FEDER)	10.120,50 €
MANTENIMENT I PREVENCIÓ D'INCENDIS	Infraestructures de prevenció d'incendis	56.310,00 €
TOTAL INVERSIONS		214.921,95 €

Taula 11.- Inversions realitzades al Parc Natural de la serra d'Irta durant 2016

9.- PROGRAMA DE GESTIÓ I PROPOSES PER A L'ANY 2017

9.1.- Programa de gestió al Parc Natural de la Serra d'Irta

9.1.1 RENOVACIÓ I MANTENIMENT DE LA SENYALITZACIÓ DEL PARC NATURAL

Objectius

- Facilitar als visitants el passeig pels itineraris del Parc Natural.
- Establir clarament els itineraris en què es pot utilitzar la bicicleta
- Assabentar el visitant de l'entrada al Parc Natural, i que comporta unes Normes d'ús diferents.
- Senyalitzar llocs puntuals en determinades zones (residus, prohibició de Pesca, béns d'interès cultural, etc.).

- Millorar la imatge del Parc Natural

Actuacions

- ✓ Reubicació, compra i instal·lació de les següents tipus de senyals:
  - 1.- Senyals d'entrada al parc amb cotxe
  - 2.- Senyals d'entrada al parc a peu
  - 3.- Senyals dels 8 itineraris a peu del Parc Natural
  - 4.- Senyals dels 3 itineraris amb bicicleta del Parc Natural

9.1.2 PROJECTE PER AL FOMENT DEL TURISME SOSTENIBLE al Parc Natural

Objectius

- Fomentar un turisme respectuós amb el medi.
- Conservar els valors ambientals del paratge i per tant un turisme Sostenible
- Protegir i conservar la vegetació litoral que es troba en situació de risc
- Afavorir la seguretat dels usuaris del parc, en cas d'emergència
- Potenciar l'economia de la zona, mitjançant la creació de nous llocs de treball

Actuacions

- ✓ Elaboració d'un estudi de la capacitat d'acollida i de l'impacte dels visitants a la zona costanera
- ✓ Elaboració d'un estudi de mobilitat sostenible per a l'accés a les platges del Parc Natural
- ✓ Control de l'accés de vehicles al Parc Natural en època estival.
- ✓ Dotació d'un transport públic per suplir el vehicle privat
- ✓ Instal·lació de llocs per al lloguer de bicicletes

9.1.3 PROJECTE PER A LA GESTIÓ DE RESIDUS al Parc Natural

Objectius

- Mantenir el Parc Natural net de residus de qualsevol tipus
- Conscienciar els usuaris del Parc Natural de la necessitat de no deixar els residus dins del Parc Natural
- Dotar de contenidors per a la recollida selectiva de residus, fora del Parc Natural

Actuacions

- ✓ Realització de campanyes de comunicació i educació ambiental al respecte, de manera coordinada, així com d'inspecció i sanció.
- ✓ Instal·lació de contenidors de recollida selectiva de residus en punts estratègics.

9.1.4 ELABORACIÓ DEL PLA D'APROFITAMENT RAMADER DEL Parc Natural

Objectius

- Compatibilitzar l'aprofitament dels recursos ramaders amb la conservació dels valors ambientals i la lluita contra els incendis
- Facilitar la utilització de adobs orgànics en l'agricultura ecològica del Parc Natural

Actuacions

- ✓ Encarregar als tècnics experts en la matèria la redacció del Pla d'Aprofitament ramader

9.1.5 PROJECTE PER A LA CATALOGACIÓ I POSTERIOR REHABILITACIÓ DE LES CONSTRUCCIONS D'INTERÈS HISTÒRIC, ARQUITECTÒNIC I CULTURAL

Objectius

- Fomentar la conservació del patrimoni cultural del Parc Natural
- Promoure l'elaboració d'un catàleg de béns d'interès cultural al Parc Natural

Actuacions

- ✓ Col·laboració en el projecte de restauració de la Torre d'Ebrí
- ✓ Col·laboració en el projecte d'elaboració del catàleg de béns d'interès cultural al Parc Natural de la Serra d'Irta.
- ✓ Col·laboració en el projecte d'adequació i senyalització de l'aljub ubicat al barranc.

9.1.6 PROJECTE PER A LA RESTAURACIÓ DELS MARGES DE PEDRA SECA al Parc Natural

Objectius

- Fomentar la tècnica de la pedra seca en les construccions del Parc Natural

Actuacions

- ✓ Elaborar un mapa amb les ubicacions en què hi ha marges de pedra seca derruïts.

9.1.7 PROGRAMES PER A LA MILLORA I CONSERVACIÓ DELS HÀBITATS DEL Parc Natural

Objectius

- Continuar el seguiment de les espècies singulars de flora i fauna del Parc Natural.
- Implementar actuacions de millora dels hàbitats prioritaris al Parc Natural.
- Detectar i ubicar les espècies invasores de flora i fauna al Parc Natural i combatre la seua presència.

Actuacions

- ✓ Seguiment de la flora de les microreserves
- ✓ Seguiment de les poblacions del “gerani d'Irta” (*Erodium sanguicristi*)
- ✓ Seguiment de les poblacions de tortuga mediterrània (*Tortuga hermanni*)
- ✓ Elaboració d'un mapa amb les ubicacions de les espècies invasores de flora i establiment d'un cronograma d'actuacions per a eradicar-les.

9.1.8 CONSERVACIÓ I MANTENIMENT DEL Parc Natural I LES SEUES INFRAESTRUCTURES

Objectius

- Condicionar els itineraris didàctics del Parc Natural
- Millorar l'estat actual de les infraestructures d'ús públic
- Mantenir en bon estat les sendes i camins del Parc Natural
- Mantenir els punts d'aigua

Actuacions

- ✓ Control periòdic de la vegetació pel manteniment dels Itineraris del Parc Natural.
- ✓ Eliminació de la vegetació i manteniment de les franges annexes a les pistes com a tallafocs
- ✓ Manteniment d'infraestructures d'ús públic
- ✓ Manteniment de camins i sendes
- ✓ Manteniment dels punts d'aigua

9.1.9 PROGRAMES DE COMUNICACIÓ, DIVULGACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL

Objectius

- Mantenir els programes de comunicació i divulgació dels valors naturals i culturals del PN.
- Continuar amb els programes d'educació ambiental als centres educatius dels municipis de l'àmbit del PN
- Establir una línia de col·laboració i coordinació amb els ajuntaments dels municipis per a la programació de les diferents activitats que s'ofereixen des del Parc Natural.

Actuacions

- ✓ Realització de les activitats per al públic en general en una periodicitat de dos per mes
- ✓ Manteniment de la programació de les activitats d'educació ambiental en els centres escolars per als alumnes d'Educació Primària
- ✓ Atenció als visitants que acudeixen al Centre d'Informació del Parc
- ✓ Manteniment de la pàgina Web dels parcs naturals de la Comunitat Valenciana

9.2.- Propostes de gestió per a l'any 2017

- PROJECTE PER A LA RENOVACIÓ I ACTUALITZACIÓ DELS SENYALS INFORMATIUS DEL Parc Natural.
- 1ª FASE DEL PROJECTE PER AL FOMENT DEL TURISME SOSTENIBLE al Parc Natural
- PROJECTE PER A LA GESTIÓ DE RESIDUS al Parc Natural
- PROJECTE PER A L'AVAUACIÓ De l'ESTAT DELS MARGES DE PEDRA SECA al Parc Natural
- PROPOSTA DE RESTAURACIÓ DE LA TORRE D'EBRÍ
- PROPOSTA PER A L'ADEQUACIÓ I SENYALITZACIÓ De l'ALJUB UBICAT EN L'ENTRADA NORD PER LA COSTA AL Parc Natural.
- PROGRAMES PER A LA MILLORA I CONSERVACIÓ DELS HÀBITATS DEL Parc Natural
- PROGRAMES DE COMUNICACIÓ, DIVULGACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL.

- PROGRAMES DE CONSERVACIÓ I MANTENIMENT DEL Parc Natural I LES SEUES INFRAESTRUCTURES
- FINANÇAMENT PER A LÍNIES ELÈCTRIQUES D'ALTA TENSIÓ

MINISTERI D'AGRICULTURA I PESCA, ALIMENTACIÓ I MEDI AMBIENT.

Reial Decret 264/2017, de 17 de març, pel qual s'estableixen les bases reguladores per al finançament de l'adaptació de les línies elèctriques d'alta tensió als requisits establits en el Reial Decret 1.432/2008, de 29 d'agost, pel qual s'estableixen mesures per a la protecció de l'avifauna contra la col·lisió i l'electrocució en línies elèctriques d'alta tensió.

10.- ANNEXOS

Memòria d'Activitats de les Brigades de Xarxa Natura 2000 al Parc Natural Serra d'Irta.

Any 2016

INFORME SOBRE LES ACTUACIONS REALITZADES PER LES BRIGADES DE CONSERVACIÓ DE BIODIVERSITAT al Parc Natural SERRA d'IRTA (GENER- DESEMBRE 2016)

1.- INTRODUCCIÓ

Antecedents

La figura de protecció d'espècies silvestres denominada microreserva *vegetal* va ser creada mitjançant Decret 218/1994, de 17 d'octubre del Govern Valencià. Les Microreserves de Flora formen la *Xarxa de Microreserves de la Comunitat Valenciana*, i es tracta de zones de dimensió reduïda (fins a 20 Ha) i elevat interès botànic, destinada al seguiment i conservació a llarg termini de les espècies vegetals o tipus de vegetació endèmica, rara o amenaçada de la Comunitat Valenciana. Les microreserves constitueixen una xarxa de parcel·les, aportades per la Generalitat Valenciana, o voluntàriament pels seus propietaris, amb un objectiu principal: contenir una o més poblacions de flora endèmica, rara o amenaçada. Dos programes diferents han cofinançat la creació, gestió i manteniment de la xarxa de microreserves a la Comunitat Valenciana (projectes LIFE94 NAT/E/000766 i LIFE99 NAT/E/006417), que actualment compta amb més de 230 microreserves oficialment declarades. La província de Castelló alberga 75 microreserves declarades.

2.- TIPOLOGIA DE LES ACTIVITATS

Els treballs principals que realitza habitualment la brigada de manteniment de microreserves a la província de Castelló es poden resumir en:

- Senyalització de microreserves, reposició i substitució de piquetes.
- Censos d'espècies d'interès en les microreserves.
- Obertura de sendes ecoeducatives i col·locació de cartells.
- Col·locació i manteniment de tanques blanques en microreserves.
- Desbrossaments i podes selectius.
- Manteniment de sendes d'accés a les microreserves.
- Eliminació de fems en microreserves i entorn.
- Eliminació d'espècies al·lòctones invasores (flora i fauna).
- Recol·lecció de llavors d'espècies rares, endèmiques i amenaçades (REA) especificades en els Plans de Gestió.
- Reforços poblacionals amb planta REA en microreserves.
- Regs de manteniment estivals.
- Translocació d'exemplars de flora REA.
- Posada en marxa d'un viver en el centre la Bartola i producció de planta per a introduir en microreserves i/o rocalls de planta REA
- Manteniment del rocalls de planta REA en la Bartola
- Posada en marxa d'un viver en Sant Joan de Penyagolosa i el seu manteniment. Producció de planta per a introduir en microreserves.
- Col·laboració amb altres brigades en diferents treballs.
- Col·laboració amb diferents treballs d'investigació, realitzats per equips diversos, que es duen a terme en les microreserves.

Els treballs relacionats amb la producció de planta es realitzen en un xicotet viver que la brigada ha habilitat en el centre d'interpretació de la Bartola, en el Paratge Natural Desert de les Palmes i en l'acabat de rehabilitar viver de Sant Joan de Penyagolosa.

La planta que no produeix la brigada procedeix tant del Centre d'Investigació i Experimentació Forestal (CIEF), en Quart de Poblet, com dels treballs experimentals que es realitzen amb càrrec a diferents propostes en la Piscifactoria del Palmar, per a les plantes aquàtiques.

3.- PERSONAL

Els treballs de conservació de flora i fauna es realitzen, des d'agost 2008, per dos equips de quatre persones:

Dos brigades formades per quatre persones (un capatàs i tres peons especialitzats) i una assistència tècnica de conservació de flora adscrita als Serveis Territorials d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural contractades per l'ens instrumental Vaersa.

4.- LLISTAT DE MICRORESERVES DECLARADES EN P.N. Serra d'Irta

MICRORESERVA	SUPF. (Ha)	Terme municipal
Cala Argilaga	1,27	Peníscola. P.N. Irta.
Torre Badum	0,34	Peníscola. P.N. Irta.
Duna del Pebret	0,29	Peníscola. P.N. Irta.

5.- ACTUACIONS REALITZADES DES DE 12/GENER/16 FINS A 31/DESEMBRE/16

Les activitats realitzades al Parc Natural Serra d'Irta poden resumir-se en:

5.1.- Eliminació de fems

Lamentablement, les microreserves situades en llocs amb molta aflluència de gent, pateixen la mala educació dels usuaris i, periòdicament, han de ser revisades per a eliminar qualsevol tipus de fem depositada. Els col·lectius que més fem abandonen en les microreserves són: els pescadors (tant d'aigua salada com dolça), els agricultors, els usuaris amb escassa educació ambiental, etc.

ZONA	VOLUM DE FEM
mrf Cala Argilaga	0,5 m ³
mrf Duna del Pebret	0,11 m ³
mrf Torre Badum	0,3 m ³

5.2.- Col·locació i manteniment de tanques blanques en microreserves

En compliment dels Plans de Gestió publicats en les Ordres de Declaració, en algunes microreserves es considera necessària la col·locació d'un tanca blana permeable al trànsit de vianants però no de vehicles, per a la conservació de la flora i vegetació.

Com succeeix amb la retirada de fems, les microreserves situades en llocs amb molta aflluència de gent, pateixen la mala educació dels usuaris i, periòdicament, han de ser revisades per a restaurar els desperfectes causats en les tanques blanques.

MICRORESERVA	CODA (mts)	estaques (nº)
mrf Duna del Pebret	-	17 estaques
mrf Torre Badum	16 mts sogà	12 estaques

Les tanques blanques requereixen una revisió i manteniment periòdics.

5.3.- Senyalització

Al desembre de 2016 es va col·locar un cartell en la mrf Duna del Pebret, de l'elaboració de la qual es va encarregar el personal del parc, en què s'adverteix de la fragilitat de l'ecosistema i s'indiquen mesures de conservació.

5.4.- Eradicació d'espècies al·lòctones invasores

Seguint les directrius del Decret 213/2009, de 20 de novembre, del Consell, pel qual s'aproven mesures per al control d'espècies exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana, durant 2016 es van escometre labors d'eradicació de les següents espècies exòtiques invasores dins del parc i en els seus voltants:

Especie	Lloc	Quantitat eradicada
<i>Pennisetum setaceum</i>	Barranc Pixells	3,7 m ³ , 57 exemplars eliminats amb aixada i 1 sac d'espigues.
<i>Arundo donax</i>	mrf Cala Argilaga	0 m ³ . Es retira el geotèxtil

5.5.- Fauna

En 2016 s'han rebut dues notificacions de caigudes de tortugues de terra (*Tortuga hermannii*) en dos pous diferents del parc. En un d'ells (pou abandonat del Barranc de Torre Nova), la tortuga va ser rescatada per la Guàrdia Civil (Seprona), que van ser els qui en van donar l'avís. La brigada de RN2000 va realitzar tasques de tapat de forats en la base de la paret del pou per a evitar futures caigudes.

La segona notificació va ser enviada per un treballador de la brigada del parc. En aquest cas, la brigada de RN2000 va rescatar la tortuga amb vida d'un pou abandonat del Pla de la Basseta.

Encara que és la primera vegada que sorgeix un problema d'aquestes característiques, seria interessant realitzar una revisió de pous abandonats al parc per a detectar possibles punts de perill i buscar solucions.

5.6.- Flora amenaçada

En 2015 es va realitzar una plantació experimental de 29 exemplars de l'espècie en perill d'extinció *Asplenium marinum* en la microreserva de flora Torre Badum. Durant 2016 s'han realitzat dues visites de revisió acompanyades de reg de manteniment. Si bé en la primera revisió es van comptabilitzar 4 exemplars vius, en la segona no se'n va observar cap. En 2017 es farà una nova revisió per si hi haguera quedat algun propàgul que donara origen a una planta.

5.7.- Resum Inversions

A continuació, es relaciona la inversió realitzada al Parc Natural Serra d'Irta. En la taula s'especifica la zona on s'han estat realitzant treballs, el terme municipal on s'ubica i el cost aproximat d'aquests treballs durant els mesos de gener a desembre de l'any 2016.

Lloc	Terme Municipal	Inversions realitzades (€)
Cala Argilaga	Peníscola	2.508,5
Duna del Pebret	Peníscola	1.211
Torre Badum	Peníscola	1.211
Serra d'Irta (eradicació flora al·lòctona)*	Peníscola	4.325
Fauna	Peníscola	865
Total inversions		10.120,5 €

El càlcul està realitzat multiplicant els dies que la brigada ha estat treballant en la zona pel cost de la brigada per dia, sense incloure el material (cartells, senyals, planta, trampes per a capturar fauna, etc.).

*En l'apartat Serra d'Irta s'inclouen els treballs d'eradicació de planta al·lòctona invasora realitzats fora del perímetre del parc.

Castelló de la Plana, 19 de gener de 2017.

Assistència Tècnica de Conservació de Flora

Patrícia Pérez Rovira

INFORME RESUMEN DE LA SITUACIÓN FITOSANITARIA Y DE LOS TRABAJOS DE CONTROL DE PLAGAS REALIZADOS EN EL ÁMBITO DE APLICACIÓN DEL PARC NATURAL DE SERRA D'IRTA DURANTE 2016 POR PARTE DE LA SECCIÓN FORESTAL DE LA CAMACCDR EN LA PROVINCIA DE CASTELLÓN

Introducción

La toma de decisiones de gestión en materia de Sanidad Forestal se fundamenta en la información recogida durante la campaña de Prospección Fitosanitaria de los Montes de la Comunitat Valenciana que todos los años, y desde 1996, se realiza en primavera. En ella, los y las Agentes Medioambientales realizan una evaluación de cada una de las divisiones mínimas de evaluación o masas consideradas. El procesado y análisis de esta información contribuye de forma decisiva a la toma las decisiones de gestión de los insectos forestales potencialmente dañinos, persiguiendo que sus poblaciones se mantengan por debajo de un umbral de daños determinado.

La asignación de los recursos destinados al ámbito de aplicación del Parc Natural de Serra d'Irta la realiza el Servicio de Ordenación y Gestión Forestal en colaboración con el personal técnico de los Servicios Territoriales de Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural en Castellón. En este proceso se recibe el apoyo de la Asistencia Técnica de Sanidad Forestal de VAERSA, que cuenta con un técnico para la provincia.

Se expone en el presente informe un resumen de la información recogida en la Prospección Fitosanitaria de 2016, además de los trabajos realizados en materia de Sanidad Forestal, redactado por el personal técnico de Vaersa con el visto bueno de la Técnico de Plagas de la Dirección Territorial de Castellón de Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural.

La Prospección Fitosanitaria de 2016 se ha llevado a cabo en las 28 masas objeto de seguimiento, que cubre una superficie total de 6896,87 ha. De ellas, 1064,33 ha corresponden a las 6 masas de gestión pública incluidas en la prospección, reflejadas en la Tabla 1.

MASA	TT.MM.	Sup. (ha)
"Ametler" (CS1012M1)	Alcalà de Xivert	135,56
"Ametler" (CS1012M2)	Alcalà de Xivert	289,64
"Ametler" (CS1012M3)	Alcalà de Xivert	209,61
"Ametler" (CS1012M4)	Alcalà de Xivert	126,27
"Castillo de Pulpis" (CS3031M1)	Santa Magdalena de Pulpis	162,81
"Castillo de Chivert" (CS3034M1)	Alcalà de Xivert	140,44
TOTAL		1064,33

Tabla 1: Masas de gestión pública objeto de Prospección durante 2016, dentro del área afectada del P.N. de Serra d'Irta.

Durante esa campaña, los trabajos en materia de sanidad forestal dentro del Parc Natural, se reflejan en el punto correspondiente.

Resumen de la situación fitosanitaria en el ámbito de aplicación del P.N. de Serra d'Irta

La Prospección Fitosanitaria anual se estructura en dos grupos fundamentales de diagnósticos: "plagas" y "enfermedades y fisiopatías". En el primer grupo se encuadran las categorías de Perforadores de pino, Procesionaria del pino (*Thaumetopoea pityocampa*) y Otros insectos. Se exponen a continuación los resultados para las cuatro categorías.

Procesionaria del Pino

Durante la campaña de 2016, se prospectaron 6095,32 ha de masas con pino (con mayor o menor cobertura). Toda la superficie fue evaluada presentaba niveles medios y altos de afección (grados 2, 3 y 4). El resumen general de la situación de la plaga se presenta a continuación (Tabla 2):

G.I.	DESCRIPCIÓN DEL DAÑO	SUPERFICIE	
		ha	%
0	Ninguno o algunos bolsones muy diseminados	0	0
1	Algunos nidos en los bordes de la masa y pies aislados	0	0
2	Bastantes nidos en el borde y algunos en el centro de la masa	779,46	12,78
3	Defoliaciones parciales en los bordes de la masa y pies aislados, con presencia de bastantes nidos en el centro de la masa	3719,18	61,02
4	Defoliaciones muy fuertes en los bordes y pies aislados y parciales en el centro de la masa	1596,68	26,19
5	Defoliaciones muy fuertes en toda la masa	0	0
TOTAL		6095,32	100

Tabla 2: Resumen de la evaluación del grado de infestación por procesionaria (G.I.) dentro del área afectada del P.N. de Serra d'Irta durante la Campaña de Prospección 2016.

Las masas "Serra d'Irta" (CS5137M2), "La Mola- Pla de Lagar" (CS5139M3) y "La Mola- Pla de Lagar" (CS5139M4), fueron las únicas masas que fueron evaluadas con G-2.

Perforadores del pino

Los y las Agentes Medioambientales detectaron *Tomicus destruens* en tres masas del ámbito de aplicación del P.N. de Serra d'Irta durante la Campaña de Prospección de 2016.

MASA	DIAGNÓSTICO	ESPECIE AFECTADA	OBSERV.	PN
"Ametler" (CS104M2)	Perforador sin determinar	Pinus halepensis	-	X
"Ametler" (CS104M4)	Perforador sin determinar	Pinus halepensis	-	X
"Ametler" (CS104M3)	Perforador sin determinar	Pinus halepensis	-	X
"Sierra de Irta" (CS5074M3)	<i>Tomicus sp.</i>	Pinus halepensis	002 pies muertos	X

Tabla 3: Citas para el grupo de diagnóstico Perforadores de pino realizadas dentro del P.N. de Serra d'Irta durante la Campaña de Prospección 2016.

Otros insectos

Los y las Agentes Medioambientales dentro del Parc Natural de Serra d'Irta, durante la Campaña de Prospección Fitosanitaria de 2016 sólo hubo 1 cita para el hemíptero chupador *Leptoglossus occidentalis*. Estas citas se reflejan en la Tabla 4:

MASA	DIAGNÓSTICO	ESPECIE AFECTADA	OBSERV.	PN
"La Moia- Pla de Lagar" (CS5139M1)	<i>Leptoglossus occidentalis</i>	<i>Pinus halepensis</i>	Presencia en Sierra de Irta.	-

Tabla 4: Citas para el grupo de diagnóstico Otros insectos realizadas dentro del área afectada P.N. de Serra d'Irta durante la Campaña de Prospección 2016.

Enfermedades y fisiopatías

Los y las Agentes Medioambientales no realizaron ningún diagnóstico dentro de este grupo en el ámbito de aplicación del P.N. de Serra d'Irta durante la Campaña de Prospección de 2016.

Trabajos realizados en el Parc Natural de Serra d'Irta

Durante 2016, se realizaron los siguientes trabajos de control de plagas forestales dentro del ámbito de aplicación del Parc Natural de Serra d'Irta.

En relación a la problemática de perforadores de pino dentro del Parc Natural de Serra d'Irta, se ejecutaron los trabajos de eliminación de pies reflejados en la Tabla 5.

MASA	TERMINO MUNICIPAL	EJECUTOR	PIES	PN
"Ametler" (CS104M1)	Alcalà de Xivert	UUSF	128	X
"Ametler" (CS104M2)	Alcalà de Xivert	UUSF	168	X
"Ametler" (CS104M3)	Alcalà de Xivert	UUSF	226	X
"Castillo de Chivert" (CS085M1)	Alcalà de Xivert	UUSF	116	X
"Castillo de Pulpis" (CS084M1)	Santa Magdalena de Pulpis	UUSF	43	X
TOTAL			681	

Tabla 5: Pies gestionados dentro del área afectada del P.N. de Serra d'Irta durante la Campaña 2016.

También se colocaron cebos, pilas de troncos apilados con el objeto de capturar de forma masiva parte de la población de perforadores de pino (Tabla 6).

MASA	TERMINO MUNICIPAL	EJECUTOR	CE-BOS	PN
"Ametler" (CS104M1)	Alcalà de Xivert	UUSF	6	X
"Ametler" (CS104M2)	Alcalà de Xivert	UUSF	6	X
"Ametler" (CS104M3)	Alcalà de Xivert	UUSF	9	X
"Ametler" (CS104M4)	Alcalà de Xivert	UUSF	1	X
"Castillo de Chivert" (CS085M1)	Alcalà de Xivert	UUSF	4	X
"Castillo de Pulpis" (CS084M1)	Santa Magdalena de Pulpis	UUSF	2	X
TOTAL			28	

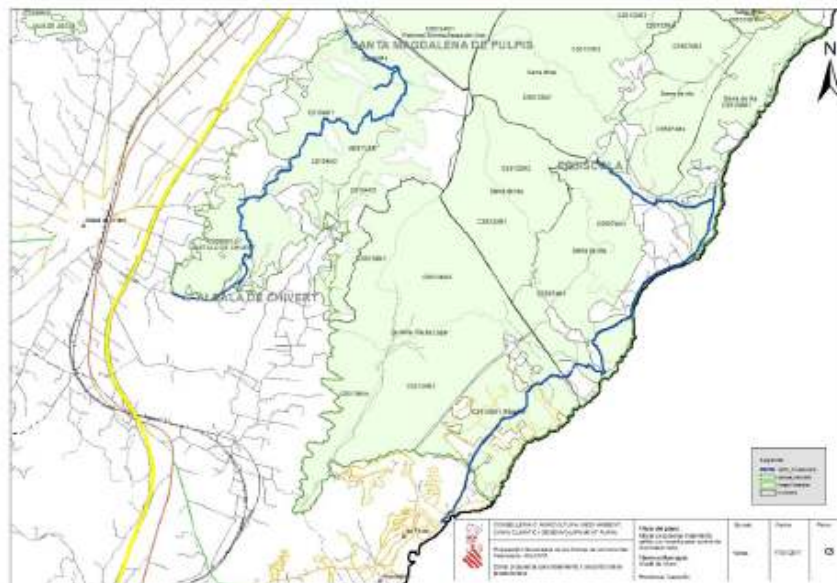
Tabla 6: Cebos colocados dentro del área afectada del P.N. de Serra d'Irta durante la Campaña 2016.

Otro de los trabajos realizados en el entorno del P.N. Serra d'Irta ha sido el tratamiento con cañón nebulizador para la procesionaria del pino. Este método de control muchas veces no alcanza a tener carácter extensivo pero tiene la virtud de tratar zonas con cierto efecto borde, con lo que su rendimiento puede ser muy interesante en zonas concretas.

MASA	TERMINO MUNICIPAL	PN
"Castillo de Chivert" (CS3034M1)	Alcalà de Xivert	X
"Ametler" (CS104M1)	Alcalà de Xivert	X
"Ametler" (CS104M2)	Alcalà de Xivert	X
"Ametler" (CS104M4)	Alcalà de Xivert	X
"Sierra de Irta" (CS5074M1)	Peníscola/Peníscola	X
"Sierra de Irta" (CS5074M3)	Peníscola/Peníscola	X
"Serra d'Irta" (CS5133M1)	Peníscola/Peníscola	X
"Sierra de Irta" (CS5138M1)	Peníscola/Peníscola	X
"Ribamar" (CS5140M1)	Alcalà de Xivert	X

Tabla 7: Masas tratadas con cañón nebulizador para el control de las poblaciones de procesionaria de pino dentro del P.N. de Serra d'Irta durante la Campaña 2016.

También se han colocado trampas para la procesionaria del pino. Este método consiste en la captura de mariposas macho en trampas cargadas con la feromona sexual sintética de la hembra (Pityolure). Se persigue reducir el número de cópulas en una población.

MASA	Unidades colocadas	Fecha colocación	Fecha retirada	PN
"Castillo de Chivert" (CS3034M1)	22	07/07/2016	31/10/2016	X
"Ametler" (CS104M1)	23	08/07/2016	02/11/2016	X
"Ametler" (CS104M2)	57	07/07/2016	02/11/2016	X
"Ametler" (CS104M3)	31	08/07/2016	02/11/2016	
"Ametler" (CS104M4)	17	07/07/2016	02/11/2016	X
"Ribamar" (CS5140M1)	64	08/07/2016	07/11/2016	X
TOTAL		214		

Tabla 8: Trampas colocadas para el control de las poblaciones de procesionaria de pino dentro del área afectada por el P.N de Serra d'Irta durante la Campaña 2016.

Conclusión

Los resultados de la Campaña de Prospección 2016 muestran que la situación fitosanitaria del ámbito de aplicación del Parc Natural de Serra d'Irta no ha sido del todo positiva en relación a la categoría de diagnóstico **Procesionaria del pino**, habiéndose evaluado siete masas con grado 4.

Cabe mencionar y es de especial interés el seguimiento de los focos de **perforadores** localizados en Serra d'Irta, concretamente en todas las masas del monte de "Ametler" (CS104) y en el reciente foco detectado en el monte "Castillo de Pulpis" (CS084M1).

En la toma de decisiones para la asignación de recursos en materia de sanidad forestal ha participado el personal técnico de los Servicios Territoriales de Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural en Castellón. Para ello, ha contado con la información recopilada por los y las Agentes Medioambientales durante la campaña de Prospección Fitosanitaria que se realiza en primavera y con el apoyo de la Asistencia Técnica de Sanidad Forestal de VAERSA.